

#DWARS

Leraren doen
het samen

pagina 12

Vintage voor
de winter

pagina 16

En verder

Nieuwe stadsdeelvoorzitter	3
Natuur Je Beste Buur gered	4
Woestijnprins geschaakt	9
Dansen met de blaadjes	11
Koester de kerkgebouwen	15
Kunst als medicijn	18

kunst
[pag. 11]

wetenschap
[pag. 5]

WETENSCHAPSDAG
zaterdag 3 okt.
Science Park

JOHAN
2026

Column

De column van een stadsdeelbestuurder komt dit keer van Zeeger Ernsting

Ontdek wat Oost te bieden heeft

De zomer zit er bijna op en we zijn begonnen aan een nieuwe periode voor het bestuur van Oost. Ik ben blij dat ik ook de komende periode als dagelijks bestuurder onderdeel mag zijn van dit mooie stadsdeel. De zomer gaf mij ook de tijd om na te denken over waarom ik mij blij voel dat ik in Oost mag blijven. Daar zijn natuurlijk veel redenen voor, maar wat ik misschien wel het leukste vind, is de enorme motivatie van bewoners en buurtorganisaties om zelf dingen te organiseren. Er zijn zoveel creatieve ideeën, plannen en activiteiten. Elke dag word ik wel een keer positief verrast door bewoners die zich inzetten voor hun buurt en voor elkaar. Dat is wat mij betreft de kracht van Oost.

Feestelijke zaterdag
En die kracht mag gevierd worden, op 18 september tijdens 'Kracht van Oost'. Samen met Dynamo en Civic Amsterdam organiseren we een feestelijke middag rondom het stadsloket aan de Oranje-Vrijstaatplein. Vanaf 15.00 uur is er van alles te doen en te ontdekken. Buurtorganisaties laten zien wat zij doen, er zijn activiteiten en workshops en

natuurlijk is er live muziek en theater. Een perfecte gelegenheid om elkaar te ontmoeten en misschien wel iets nieuws te ontdekken over wat er speelt in Oost.

Vorig jaar vond de eerste editie van Kracht van Oost plaats. Ik zag toen hoe bewoners niet alleen kennismaakten met allerlei organisaties, maar ook met elkaar. Dat maakte voor mij meteen duidelijk hoe

waardevol zo'n middag kan zijn. Want vaak gebeurt er in de buurt veel meer dan we weten. Dit jaar pakken we nog meer uit dan vorig jaar. Op het plein komt een beeldenpark over verbindende personen in Oost. Tijdens de Groenmarkt is er aandacht voor groen, duurzaam wonen, buurtmoestuinen en het creatief hergebruiken van materialen. Er valt van alles te proeven en wie wil, kan een plantje mee

naar huis nemen om het huis, balkon of de buurt een stukje groener te maken. Ook krijgen we bijzondere gasten. Oostbewoners Xer en Hugo uit de Kinderraad openen samen met leerlingen van basisschool De Kraal de middag. De kinderen hebben eremeditles gemaakt voor mensen die volgens hen een lintje verdienen. Samen reiken wij deze uit aan de mensen voor wie ze zijn gemaakt. Dat is toch een mooi voorbeeld van hoe jong en oud samen iets kunnen betekenen voor de buurt. En natuurlijk sluiten we de dag feestelijk af. Er is livemuziek, een openluchtvoorstelling en daarna een feestje bij Podium Genieten.

We hopen veel bewoners te mogen verwelkomen op 18 september. Kom gezellig langs, ontmoet buurtgenoten, ontdek wat er in Oost gebeurt en ervaar vooral zelf wat Oost zo bijzonder maakt. En misschien is dat wel precies waarom ik zo blij ben dat ik ook de komende periode onderdeel kan blijven van stadsdeel Oost: omdat er iedere dag weer zoveel mensen zijn die samen hun buurt mooier, sterker en leuker maken. #

Colofon

Dwars door de buurt is een onafhankelijke lokale krant die in 2026 zeven keer zal verschijnen. Oplage is 25.000.

De krant wordt huis aan huis verspreid in Oud-Oost (Oosterpark-, Transvaal- en Dapperbuurt) en Watergraafsmeer.

Gratis exemplaren mee te nemen bij o.a. OBA, Linnaeusstraat 44, Post Oost, Wijtenbachstraat 36, Dynamo, Kamerlingh Onneslaan 34, Stadsdeelloket.

Dwars is ook te lezen op www.dwars-online.nl en www.dwarsdoordebuurt.nl

Dwars 259 verschijnt rond 29 oktober 2026, de deadline voor uw bijdrage is donderdag 8 oktober. Later dit jaar nog op 17 december, deadline 25 november

Adresgegevens:
Wijtenbachstraat 36
1093 JC Amsterdam
06 45 00 84 46
dwarskrant@gmail.com

Kernredactie: Anita Boelsums, Anneke Hesp, Melissa Plomp, John Prop en Frank Schoevaart

Coverillustratie: John Prop

Opmaak: Frits van den Akker, Robert Nieman en Ron de Wit

Medewerkers:
Robert van Andel, Rose Bartholomé, Albert Bronk, Wendy Danser, Connie Dekker, Annette Douwes, Ties van Dijk, Eddy Ellert, Ank Engel, Carolien Gevers, Hella de Groot, Lennie Haarsma, Winnie van Heesch, Jim Jansen, Jaap Kamerling, Cor Leiwakabessij, Frans van Lier, Michiel Mastenbroek, Ruud Meijer, Evelien Polter, Henk Pouw, Dineke Rizzoli, Ellen Ros, Jaap Stam, Ans van Stijgeren, Rojin Teymouri, Arie van Tol, Gert Verbeek, Kees Wulffraat, Esther van der Zee en Ton Zij

Bestuursleden Stichting Dwars door Oost: Carolien Gevers, Arie van Tol en Frits Wegenwijs

Redactionele bijdragen:
Dynamo, HJS en !WOON

Druk: Rodi Rotatiedruk

Bezorging: Albert Bronk
Reageren op een artikel of een onderwerp aandragen: dwarskrant@gmail.com

#DWARS REDACTIONEEL

Heet en warm

Wat een ramp! Nadat de stek van Natuur, Je Beste Buur bij de sportvelden van Park De Meer werd getroffen, vloog ook Het Parknest in het Flevopark in brand. Oorzaken? Iemand die nog even van zijn vuurwerk af wilde voor het verbod vanaf september? Een pyromaan die inspiratie vond in de afgrijselijke branden in het zuiden? Het veranderende klimaat? Een gasfles of kortsluiting? We kunnen het zo stompzinig of sinister maken als we zelf willen. Feit is dat er al een keurige meneer bij Parknest stond die enthousiast meldde in zijn vastgoedtelefoon: 'Dit is een prachtige locatie.' Nee toch, gemeente en deelraadbestuur?

Maar wat doen we eraan? Natuur, Je Beste Buur is letterlijk uit de brand geholpen door een actie van de Vrienden van Watergraafsmeer. En ook de inzameling voor Parknest is van start. Grijp die kans om de mensen te steunen die onze buurten belangeloos verrijken. Zo'n warm hart onder de riem kunnen ze wel gebruiken. Bank: NL96 INGB 011 4020 337 t.a.v. Stichting Buurtbelang Parknest

Kernredactie

Column

Door: Jim Jansen

Science Park

De cover van *Dwars door de buurt* wordt al sinds mensenheugenis gemaakt door John Prop en steevast vind ik zijn creaties mooi. Deze editie is wat mij betreft meer dan fraai. Dat heeft niet alleen met de kunsten van Prop te maken, maar ook het thema: wetenschap. Zelf schrijf ik al meer dan twintig jaar over science, nieuwe ontwikkelingen, techniek en aanverwante zaken. Op wetenschapsgebied doet Nederland het meer dan goed en als Amsterdammers mogen we oprecht trots zijn op het Science Park.

Als kind van een jaar of acht kan ik me nog herinneren dat er koeien en schapen rondliepen op de uitgestrekte weilanden waar nu de flats van de Carolina MacGillavrylaan staan. De dieren van toen zijn vervangen door Onderzoekers. Met een grote letter O.

Als hoofdredacteur van *New Scientist* ga ik met regelmaat naar het Science Park om te praten met de allerbesten in hun vakgebied. Een paar voorbeelden? UvA-deeltjesfysicus Ivo van Vulpen was een van de ontdekkers van het Higgsdeeltje (2012), bij nader inzien de grootste natuurkundige vondst in decennia. Een paar gebouwen verderop zit hoogleraar toegepaste wiskunde Rob van der Mei. Dankzij zijn onderzoek en met behulp van data en wiskunde heeft hij ervoor gezorgd dat ambulances eerder op de plek arriveren waar een ongeval is gebeurd. Hoe geniaal! Mocht u nou meer willen weten over dit soort onderzoek, kom dan naar de Wetenschapsdag op 3 oktober. Daar krijgt u antwoord op de vraag: hoe werkt het? #

Reageren? jim@newscientist.nl

Duidelijk en zonder grote beloften

Tekst: **Ellen Ros** | Fotografie: **Frank Schoevaart**

De nieuwe stadsdeelvoorzitter, Emre Ünver, voelt zich vooral Amsterdammer en de opgaven van de stad stoppen niet bij stadsdeelgrenzen. Hij is op 1 juli benoemd en staat in Oost nog aan het begin. Maar hij komt echt niet voor het eerst in Oost. Daarbij brengt hij zijn ervaring als bestuurder van Nieuw-West mee naar ons stadsdeel.

Nieuwe stadsdeelvoorzitter Emre Ünver: 'Ik ga me niet verschuilen met "daar ga ik niet over".'

We maken kennis in zijn nieuwe kamer op het stadsdeelkantoor. Al jaren woont hij meer dan de helft van de week in Oost, zijn vriendin woont hier met hun twee 'kinderen', de poezen ZOON en DOCHTER (in het Turks dan). Maar hij is nog steeds sterk verbonden aan Geuzenveld, zijn woonplek.

Jeugdherinneringen

Zijn meest dierbare jeugdherinneringen zijn gekoppeld aan de uitjes met zijn opa. Hij was de eerste kleinzoon en opa kwam hem regelmatig ophalen en ging met hem naar de Javastraat, Kinkerstraat, naar de markt, of naar de bazaar in Beverwijk. Dit soort uitstapjes waren een uitje. Hij kreeg altijd een cadeautje van opa. Zijn thuis stond in de Vogelbuurt. 'Opa was al naar Nederland gekomen en mijn vader ging niet studeren vanwege heftige conflicten destijds in Istanbul. Hij werd naar Nederland gehaald om te werken. Ik ben een kind van de tachtiger jaren, de tijd dat Amsterdam er niet best aan toe was. Veel buurten waren verloederd maar dat zag ik natuurlijk niet zo. Ik woonde in de Vogelbuurt tot mijn tiende. Mijn vader had als eerste in de familie een woning en we hadden een extra kamer voor mij, de oudste zoon'. 'In de buurt had niemand het breed, maar er was veel saamhorigheid, dus je had niet het gevoel dat je iets miste. Je kon heerlijk buiten spelen. Oma, uit Anatolië, wist hoe je met gebrek om moet gaan. Je deelde je laatste ei, in de soep, en dan kon iedereen er nog van mee eten. Ze heeft me wijze lessen geleerd over solidariteit. Als jongen hielp ik de burens met het lezen van brieven die ze niet begrepen. Daarna zijn we

verhuisd naar Geuzenveld, maar de meeste familieleden wonen nog steeds in Noord. Dat voelt vertrouwd.'

Een CV, wat is dat?

'In een gastarbeidersgezin is het werken altijd dominant. Iedereen was aan het werk, en ook na het avondeten gingen de meeste familieleden naar een tweede baan. Dan kon je vooruitkomen.'

'Opa nam me mee naar de Javastraat'

Emre werkte naast zijn school al vanaf zijn veertiende en deed van alles: vakenvullen, werken op de markt, magazijnwerker. Hij hield de lijst van alle verschillende baantjes niet bij. Hij had thuis geen pc en hij wist niet wat een CV was. Ooit werkte hij bij zijn vader in het magazijn van de Nissan. Wat indruk maakte was een sterke solidariteit in de ploeg, de informele hiërarchie, en wat hem is bijgebleven is de aansporing van collega's om vooral te gaan studeren, 'omdat je dit werk niet altijd wil blijven doen'.

Emre was toen nog niet erg gemotiveerd om te gaan studeren. Hij wilde zo snel mogelijk financieel zelfstandig zijn, geen druk meer leggen op de familie. Maar zijn vader dwong hem min of meer om zich in te schrijven voor een studie. Het werd geen geneeskunde of rechten, maar economie. 'Maar daar ga ik nooit iets mee doen!'

Linkse jongen

In de studie ging het erom van 'latente behoeften, manifeste behoeften te maken', zo werd hem uitgelegd. 'Dan ga ik dus mensen ongelukkig maken

door een behoefte te scheppen die niet wezenlijk is. Dat ga ik niet doen, ik was toen al een linkse jongen. We praatten thuis over 'links' en 'rechts', we hoorden tot de arbeidersklasse. In Turkije zelf was in die tijd veel polarisatie. Ik begon in de Turkse arbeidersbeweging maar de overstap naar de PvdA ging voor mij heel natuurlijk. Zo kwam ik in de gemeenteraad en in de politiek terecht.'

Dagelijks werk

Emre is net begonnen in zijn nieuwe functie. Dat betekent veel inlezen, kennismakingsgesprekken, er komen vanuit het stadhuis ook nieuwe overlegstructuren. Hij wil graag met de leden van de commissie door hun buurt worden rondgeleid, om hun kijk op de buurt te leren kennen. Er zijn forse bezuinigingen doorgevoerd. Oost heeft één bestuurder minder. 'Praktisch moet je met twee bestuurders meer portefeuilles opvangen'. Maar hij vindt dat dat niet ten koste mag gaan van de toegankelijkheid van het bestuur. En het mag niet ten koste gaan van de daadkracht in de uitvoering. Eind augustus was zijn 'vuurdoop' in de eerste commissievergadering. Zijn agenda loopt al snel vol. Maar als er iets op een zaterdag moet gebeuren, dan maakt hij daar tijd voor vrij.

Oosterpark

Emre Ünver gaat als stadsdeelvoorzitter over veiligheid en leefbaarheid. Een van problemen die direct bij zijn eerste gesprek met de commissie werd genoemd is de overlast in het Oosterpark. Hij heeft daarover al direct contact gehad met de wethouder, Zita Pels. Zij is als wethouder verantwoordelijk voor huisvesting. In de zomer is Emre al diverse malen

overdag en 's avonds in het Oosterpark gaan kijken. Hij realiseert zich dat er nu geen draagvlak is voor de gebruikersbus en dat er meer nodig is. Het is zijn overtuiging dat er een vaste ruimte moet komen, ook al zal dat niet gemakkelijk zijn. Zoals ook zijn voorganger Carolien de Heer vond, moet er een betere structuur komen waar ook zorg wordt geboden en aandacht komt voor dakloosheid. Arbeidsmigranten die hun baan zijn verloren, hebben daarmee huisvesting verloren, leven op straat en worden gevoelig voor drugsgebruik. Het gebrek aan perspectief, en dus vooral het ontbreken van een woning, in combinatie met een crackverslaving kunnen voor agressiever gedrag zorgen. De overlast waaiert nu uit naar de omgeving van het Oosterpark en daarbuiten. De burgemeester heeft ervoor gezorgd dat de politie in het Oosterpark kan optreden tegen dealers door het aan te wijzen als overlastgebied. Er ligt een enorme druk op de handhaving, maar er is een capaciteitsprobleem. Het is complexe problematiek, aldus Ünver, en dat vereist een stadsbrede aanpak. 'Maar de aandacht moet ook blijven op de openbare ruimte en het groen. Daarom moet en wil ik samen met mijn collega-bestuurder Zeeger Ernsting optrekken. Tot nu toe vind ik dat de bewoners van Oost zeer goed met alles omgaan.'

Geen grote beloften

Op inhoud wil hij niets beloven, hij kent de dossiers nog niet volledig en hij heeft er een hekel aan om daar te vroeg stevige uitspraken over te doen. 'Ik wil toegankelijk zijn voor bewoners en ga het liefst er direct op af. Dan ga ik me niet verschuilen met "daar ga ik niet over". We zijn één overheid en dat betekent dat je eigenaarschap moet nemen, je trekt het naar je toe. Soms is dat eerst incasseren en word je aangesproken op iets waar je niets mee te maken hebt.' Laatst had hij een gesprek met een oudere dame, hij heeft haar aangehoord en ze wist niet wie hij was. Na afloop klopte ze hem op de arm en bedankte hem dat hij naar haar had geluisterd. 'Dat is brandstof voor mijn ziel', aldus de nieuwe stadsdeelvoorzitter. #

OPEN MONUMENTEN

Op 12 en 13 september
Suriname Museum, Zeeburgerkade 119
Boost, Danie Theronstraat 2

Scholen in Oost, vroeger en nu

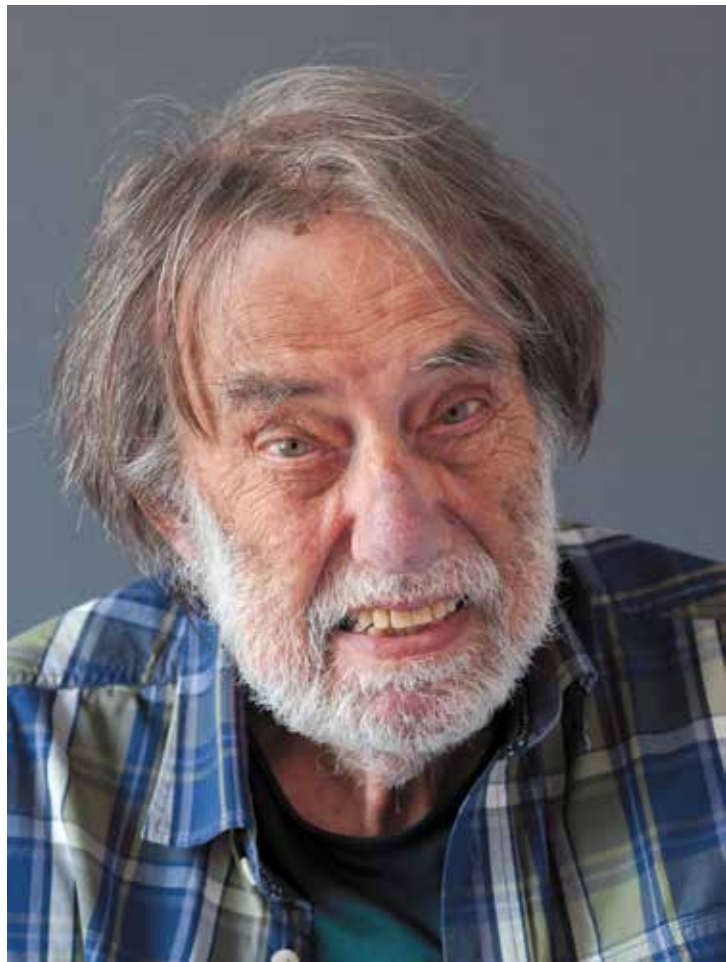
Podium Genieten heeft een raam-expositie over de scholen in Oost van vroeger en nu. Geheugen van Oost organiseert op woensdag 16 september 2026 een middag om daarover te praten. U bent welkom vanaf 14.00 uur om samen herinneringen op te halen aan de schooltijd van toen en nu. Kom meepraten of gewoon luisteren. Wie weet komt u oude klasgenoten tegen of leerkrachten.

Open dag Mauritskade 23

Het kunstgebouw opent de deuren. U kunt de ateliers bezoeken, deelnemen aan verschillende workshops en/of luisteren naar onze musici. Op zaterdag 12 september en zondag 13 september van 11.00 uur tot 16.00 uur, ingang via het hek naast Sajetplein 100
Info: www.bap23.nl

Joost Blom overleden

Tekst: Arie van Tol | Fotografie: Frank Schoevaart

van Registeraccountants (NI-VRA). Honderdduizenden examens werden onder zijn leiding afgenomen en ondertekend. De handtekening van hem zou onder een lang geleden behaald diploma van de lezer kunnen staan.

Ook zijn er wellicht lezers die de naam nog kennen van lang geleden uit de basketbalwereld. Hij speelde ooit op hoog niveau. Van veel recenter is zijn betrokkenheid bij het Gouwe Ouwe Koor, als zanger en in diverse nevenfuncties. Als sociaal betrokken man was hij op nog veel meer fronten actief.

Op 29 juli j.l. is ons bestuurslid Joost Blom op 84-jarige leeftijd overleden. Ruim 7 jaar lang heeft hij bijgedragen aan de stabiele koers van Dwars. Zijn kennis op financieel en ander organisatorisch gebied was zeer welkom. Maar niet minder welkom waren zijn serieuze betrokkenheid, zijn vriendelijkheid en zijn humor.

Tot zijn pensionering in 2006 was Joost heel lang het gezicht van het Examenbureau van het Nederlandse Instituut

er door velen afscheid genomen van Joost. Verhalen van familie en vrienden, begeleid door foto's, zorgden voor een indrukwekkende terugblik op zijn leven. Zelf sprak ik kort namens Dwars en eindigde met: 'Ik zal me Joost blijven herinneren als een wijs man, to the point, relativerend en met een glimlach.'

Wij wensen Adri Blom veel sterkte met het verlies van haar man. #

Natuur, Je Beste Buur gered

Tekst: Anneke Hesp | Fotografie: Ron de Wit

Els de Vos ontvangt de cheque met het opgehaalde bedrag

Met tranen in de ogen ontving Els de Vos een dikke cheque van Vrienden van Watergraafsmeer. De uitslaande brand in de opslagruimte van haar vrijwilligersclub 'Natuur, Je Beste Buur' op sportpark Middenmeer was nationaal nieuws. Door het felle vuur sprongen de ruiten bij het museum van de Watergraafsmeer dat ook op het terrein van het beheer van het sportpark te vinden is. Onmiddellijk zetten de mensen van het museum voor hun bureaus een actie op. Met hun website en flyer in de buurt liep die actie als een tierelier. Veel mensen in Oost trokken de portemonnee. Inmiddels dekt het bedrag de schade aan

gereedschap en ladders.

Natuur, Je Beste Buur kan door. Al op de dag na de uitreiking begint de jaarlijkse klus van het schoonmaken van de 150 vogelkastjes die overal in en rond het sportpark hangen. 'Ik doe dit echt vanuit mijn hart,' zegt een van de vrijwilligers. 'Of het nou de vlinders tellen of de bomen snoeien is. Maar als je voelt dat er zoveel waardering is van de mensen om je heen... Dat geeft een heel speciaal gevoel.'

Maar het nieuws dat Parknest in het Flevopark ook uitgebrand is, geeft een wrang tintje aan de redding van Natuur, Je Beste Buur. #

WETENSCHAPSDAG

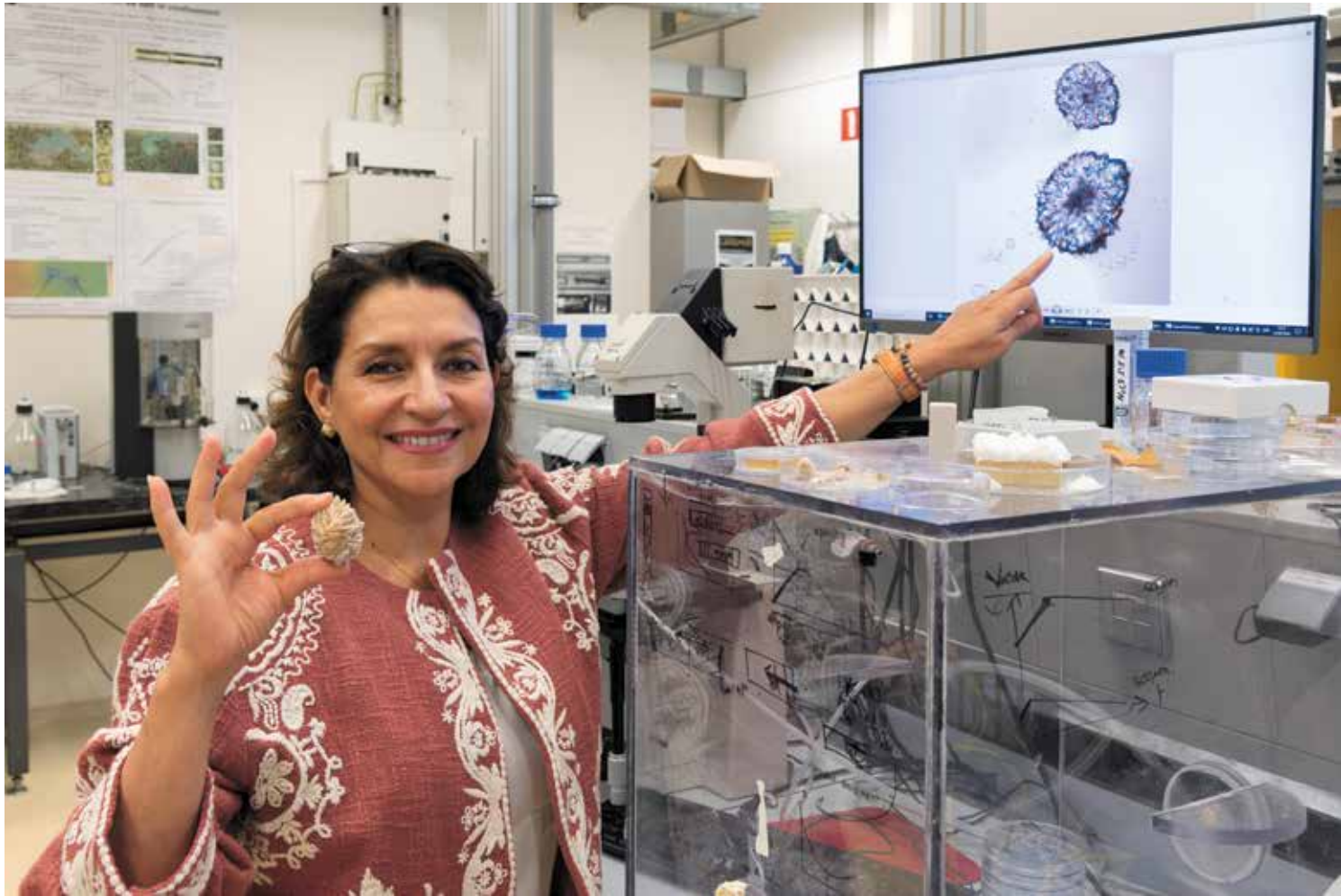
AMSTERDAM SCIENCE PARK

www.wetenschapsdagamsterdamsciencepark.nl

De stille kracht van kristallen

Tekst: Anita Boelsums | Fotografie: Frank Schoevaart

Een kristal associëren we al snel met iets moois: een fonkelend mineraal, een sneeuwvlok of een zoutkorrel. Maar kristallen kunnen ook een stille sloper zijn. In de poriën van een eeuwenoude muur kunnen ze zoveel druk uitoefenen dat steen afbrokkelt en schilderijen loslaten. Prof. Noushine Shahidzadeh onderzoekt hoe dat gebeurt – en vooral: hoe we het kunnen voorkomen.

Noushine Shahidzadeh: ‘We onderzochten bijvoorbeeld wat een zoutoplossing doet tmet antieke Delftse tegeltjes.’

Het interview met Noushine Shahidzadeh vindt plaats terwijl zij op vakantie is in Frankrijk. Videobellen dus, in het Engels, met een haperende verbinding, maar dat doet niets af aan de vakantiesfeer. Haar man Daniel Bonn zit naast haar om ingewikkelde details zo nodig in het Nederlands te verduidelijken. Shahidzadeh is hoofd van de Van der Waals-Zeeman-divisie van het Institute of Physics van de UvA. Ook Bonn werkt op het Science Park, hun kantoren grenzen aan elkaar.

Creatief

‘Ik was een heel gewoon meisje’ maar wel een van de beste leerlingen van mijn klas, zo beschrijft ze haar jeugd, ‘helemaal niet bezig met wetenschappelijke dingen, maar wel erg creatief, ik maakte van alles.’ Ze groeit op in Teheran, Iran, in een ambassadeursgezin met twee zussen. Haar vader is politicoloog, haar moeder heeft een juridische scholing. Door haar vaders werk als diplomaat verhuist de familie vaak en daarom zit ze op een Franse internationale school. Ze heeft een voorliefde voor scheikunde en natuurkunde. Op haar zeventiende verhuist ze naar Frankrijk om daar fysische chemie te studeren. Haar man ontmoet ze tijdens een congres in Zwitserland. Ze krijgen samen twee kinderen.

Schoonheid

Tijdens haar werk als onderzoeker in Frankrijk wordt Shahidzadeh door het Franse ministerie van Cultuur benaderd vanwege problemen met zoutkristallen die zich vormen in muren en daar schade aanrichten. Men wil een meer fundamentele studie naar methodes om het zout uit de stenen te verwijderen. ‘Zo ben ik in dit werkveld terechtgekomen’, vertelt ze. Daar ontstond haar interesse voor kristal-

len. Allereerst omdat ze zo prachtig zijn en omdat er zoveel soorten in de natuur voorkomen. ‘Ik ben gefascineerd door de schoonheid en ook door de manier waarop ze ontstaan’, vertelt Shahidzadeh. ‘Maar als kristallen zich vormen in hele kleine ruimtes, bijvoorbeeld in de poriën van steen, kunnen ze druk uitoefenen op het materiaal. Dat kan enorme schade veroorzaken.’

Marie Curie

Had ze een rolmodel tijdens haar studie? Een volmondig ja is het antwoord. ‘Het gebouw waar ik mijn onderzoek deed lag naast het oude lab van Marie Curie, tegenwoordig een museum. Ik liep elke dag langs haar werkplek, in de straten waar zij ook had gelopen en daar was ik me zeer van bewust. Ik had zelfs posters van haar in mijn kantoor en kamer hangen en ik heb er alles aan gedaan om de verdediging van mijn proefschrift te laten plaatsvinden in het amfitheater waar zij altijd les gaf.’ Vrouwen in de exacte wetenschap moeten zich nog steeds vaak bewijzen, net als Marie Curie. ‘Ze heeft het zwaar gehad in dat opzicht. Het is haar gelukt, een voorbeeld voor ons allemaal.’

Suikerklontje

Hoe komen die kristallen eigenlijk in een muur terecht? Het antwoord begint bij water. In de bodem bevinden zich mineralen en zouten. Als het regent stroomt water door de grond en lost een deel van die zouten op. De zoutoplossing kan vervolgens worden opgenomen door poreuze materialen, zoals baksteen of natuursteen. ‘Het is een beetje zoals een suikerklontje dat je in je koffie doet’, legt Shahidzadeh uit. ‘Het materiaal zuigt het water op.’ Wanneer het water verdampt, blijven de opgeloste zouten achter. Aan de buiten-

kant van een muur kan dat leiden tot witte vlekken – ontsierend, maar meestal niet direct gevaarlijk. Het probleem ontstaat wanneer de kristallen zich in het materiaal vormen. Daar kunnen ze zoveel druk op de poriën wanden uitoefenen dat

‘Marie Curie is een voorbeeld voor ons allemaal’

het materiaal gaat afbrokkelen of barsten. Bij een kerkfresco kunnen daardoor verf-lagen loslaten. ‘Het is niet zo dat één keer nat worden en opdrogen meteen grote schade veroorzaakt’, legt Shahidzadeh uit. ‘Het gaat om de cycli. Het regent, het zout lost op, daarna verdampt het water en kristalliseert het zout opnieuw. Dat gebeurt steeds weer.’ Ook de luchtvochtigheid speelt een rol. Shahidzadeh onderzoekt wat er gebeurt wanneer verschillende soorten zouten samen aanwezig zijn. ‘In de natuur heb je eigenlijk nooit maar één zout. Je hebt mengsels. En die verschillende ionen beïnvloeden elkaars gedrag. Dat maakt het veel complexer.’

Delftse tegeltjes

Bij het onderzoek gebruikt ze geavanceerde microscopische technieken. Zo kan ze het proces in detail en sinds kort ook in ‘real time’ volgen. Met röntgenmicrotomografie kunnen onderzoekers zelfs in het materiaal kijken. ‘Een paar jaar geleden hebben we onderzocht wat er gebeurt bij antieke Delftse tegeltjes in contact met zoutoplossing.’ Onder de microscoop ontstaat zo een beeld van wat er tussen de

Meer lezen?

[oost-online.nl](#)

glazuurlaag en de kleilaag gebeurt terwijl water verdampt en kristallen groeien. Haar onderzoek verbindt natuurkunde en scheikunde met de conservering van cultureel erfgoed.

Kleimasker

Hoe krijg je het zout er weer uit als het eenmaal in een monument zit? Helemaal verwijderen is vaak onmogelijk. Wel kunnen restauratoren proberen een deel van de zouten naar het oppervlak te trekken. Daarvoor bestaan zogenaamde ‘poultices’: poreuze materialen die vocht en daarin opgeloste zouten opnemen. Shahidzadeh vergelijkt het zelf met een gezichtsmasker van klei. ‘Je gebruikt een kleimasker om vuil uit je huid te halen. Hier doe je eigenlijk hetzelfde, maar dan met een muur.’

Grote schade

De sleutel tot het probleem is dus niet alleen het zout, maar vooral het water. Zolang een zout droog in een muur zit, kan er weinig gebeuren. Zodra vocht het oplost, begint het te reizen door de poriën van het materiaal. Bij verdamping ontstaan opnieuw kristallen – en juist die steeds terugkerende cyclus kan uiteindelijk grote schade veroorzaken. Haar onderzoek kan daarom ook helpen om problemen vóór een restauratie te voorkomen. Door vooraf rekening te houden met vocht- en zoutbelasting kunnen materialen gekozen worden die daartegen bestand zijn en zo vervolgschade voorkomen.

Cosmetica

Haar kennis gebruikt Shahidzadeh ook voor een van haar hobby's: ze maakt haar eigen gezichts-crèmes en maskers. ‘Ik werk ook met allerlei crèmes en zepen. Op een gegeven moment dacht ik: waarom koop ik al die cosmetica eigenlijk? Ik kan het zelf maken.’ Ze heeft inmiddels talloze recepten. Daarnaast is schilderen een grote hobby. Meestal werkt ze met acrylverf, maar momenteel is ze bezig met een olieverfschilderij. Over de vraag wat ze nog gaan doen tijdens de vakantie hoeft ze dan ook niet lang na te denken: ‘Voorlopig ga ik heerlijk schilderen!’ #

Wat doen de wetenschappers van het Science Park in Amsterdam Oost eigenlijk? In Dwars vertellen ze wie ze zijn, wat hun werk inhoudt en wat dat voor ons kan betekenen.

Op het Science Park wordt baanbrekend onderzoek verricht op het gebied van biologie, informatica, AI, chemie, wis-, natuur- en sterrenkunde en duurzame technologieën.

ZOEVend door Oost

Tekst: **Frits Wegenwijs** | Fotografie: **ZOEV**

‘Jullie gaan in koppeltjes van twee elkaars voetafzet beoordelen,’ zegt Ivar Smits, trainer van hardloopvereniging ZOEV. Tijdens de warming-up heeft hij die ideale afzet voorgedaan, op

de thuisbasis het Sportcentrum Universum in het Sciencepark (USC). De hardloopgroep begeeft zich die avond verder via het Flevopark richting Oostelijk Havengebied.

ZOEV'ers in training: tempo maken en plezier hebben

De dinsdagavondgroep richt zich op high intensive intervaltraining en is een van de vijf trainingsgroepen van ZOEV. Deze variëren van groepen voor beginners tot groepen voor marathonlopers. Op doordeweekse avonden en zondagochtenden kan men voor een training terecht. In appgroepjes houdt iedereen elkaar op de hoogte van trainingen, nieuws en evenementen.

Aangename mix
ZOEV (Zeeburg, Oost en verder) is opge-

richt in 2005 door enthousiaste lopers uit Zeeburg. Inmiddels is de organisatie uitgegroeid tot een volwassen loopvereniging met momenteel zo'n 90 leden. Het is een laagdrempelige vereniging waar iedere loper welkom is. De leden komen voornamelijk uit Oost met een aangename mix van jong en oud, man en vrouw. Veel leden zijn begonnen bij een van de cursussen, ideaal voor beginners. Anderen trainen voor een wedstrijd zoals de Dam tot Damloop en de Marathon van Amsterdam. De

vereniging is aangesloten bij de KNAU (Koninklijke Nederlandse Atletiek Unie) en de trainers zijn gecertificeerd opgeleid. Trainers werken overigens als vrijwilliger waardoor de contributie laag kan blijven.

Bussumse hei
De ZOEV'ers lopen vanuit het USC en maken gebruik van het gezellige café de Oerknal, de kleedkamers, douches en zelfs van de sauna. Het Flevopark is voor veel groepen een uitvalsbasis met

het Oostelijk Havengebied en het Diemerpark als geliefde bestemmingen. De zondagse duurlooptrainingen worden ook elders gedaan. 'Elke maand maken we een uitstapje voor een trail-loop over de Bussumse hei, door de waterleidingduinen of een ander natuurgebied. Onze trainers kennen de mooiste hardlooproutes in en om Amsterdam, Muiden, Ransdorp, Ouderkerk en het Gein', staat er op de zeer informatieve website. De vereniging verleent ook hand- en spandiensten bij de dit jaar in mei gehouden Indische Buurt Run waarvan de start en finish bij de vijver in het Flevopark is.

Trainingsmethodes
Ivar Smits vertelt over de methodes bij de diverse groepen. Zo gebruikt hij bij de marathongroep de moderne yassomethode gebaseerd op 800 meter. 'De tijd die je doet over 800 meter symboliseert in minuten je marathontijd. Als je dus 3 minuten en 30 seconden over 800 meter doet, betekent dat dat je 3 uur en 30 minuten over een marathon zou doen', legt hij uit. Ook noemt hij de korte en lange intervallen en de heuveltrainingen. Daarvoor zijn de Amsterdam- en de Nesciobrug ideale hellingen en kent het Diemerpark een leuk rondje met daarin een flinke heuvel. Nieuw voor mij – ondanks mijn 48-jarige hardlooperervaring - is de door Ivar soms gebruikte fartlek-methode waarbij er in wisselende tempo's wordt gelopen. #

Ook meeZOEVen?
Beslist een aanrader!
Zie ZOEV.net

Kom er eens uit en... doe mee!

Tekst: **Wijkopbouworgaan Oost** | Fotografie: **Piet Broekhuizen**

Dit is een aansporing aan de wat oudere inwoners van Oost om wat vaker uit de stoel te komen en met leeftijdsgenoten mee te doen aan de activiteiten die het Wijkopbouworgaan Oost al jaren organiseert onder het veelzeggende motto *We Doen Het Samen*.

In de loop van de afgelopen ruim 26 jaar hebben duizenden inwoners van 55 jaar en ouder wekelijks plezier beleefd aan een of meer van de activiteiten die het Wijkopbouworgaan Oost aanbiedt. Van Pilates, Line Dance, Gymnastiek, schilderen, bingo, kaarten maken, tot aan de busreis naar interessante Nederlandse steden. Centrale thema's bij alle activiteiten zijn: deze leeftijdsgroep plezierige uurtjes bezorgen, elkaar leren kennen, aan de fysieke gezondheid werken, creativiteit ontwikkelen, maar vooral er eens uit zijn en gezellig mee te doen met je buurtgenoten.

Busreis
De leden van We Doen Het Samen betalen per kalenderjaar het bescheiden bedrag van 7,50 euro. Alle leden, op dit moment circa 350, krijgen periodiek een

nieuwsbrief digitaal of per post met alle gegevens van de activiteiten. Voor de duurdere activiteiten, zoals de busreis, wordt een extra bijdrage gevraagd. De busreis is in de laatste jaren het visitekaartje van We Doen Het Samen waar de deelnemers steeds met plezier aan terugdenken. Elke reis heeft een andere bestemming: een boeiend bedrijf,

interessante musea, onbekende gebieden van Nederland etc. We lunchen die dag ook gezamenlijk op de plaats van bestemming.

We doen het samen
Alle creatieve en sportieve activiteiten worden door professionele leiders aangeboden die daarvoor een bescheiden vergoeding ontvangen. Het Wijkopbouworgaan Oost heeft ook bekendheid verworven met de verzorging van taaltrainingen voor haar inwoners die het Nederlands niet of in onvoldoende mate machtig zijn: het programma Samenspraak heeft in de afgelopen 22 jaar honderden cursisten de basis van onze mooie taal bijgebracht. Denkt u na het lezen over We Doen Het Samen 'Dat is ook wel iets voor mij!', schroom niet en bel met het Wijkopbouworgaan Oost op nummer 0619595970. Uw lidmaatschap gaat in na de eerste betaling van 7,50 euro op NL11INGB0005087375 ten name van Wijkopbouworgaan Oost. #

U bent van harte welkom!

Activiteiten
Fifty-Fit op muziek: elke donderdag van 10.00 uur tot 11.00 uur in Villa Newton, Newtonstraat 54

Pilates: elke dinsdag van 10.30 uur tot 11.30 uur in de Meevaart, Balistraat 48A

Schilderen: elke vrijdagmorgen van 10.00 uur tot 12.00 uur in het Brinkhuis, Landbouwstraat 63

Line Dance: elke donderdag van 09.30 uur tot 11.00 uur in het Parkhuis, Anfieldroad 110

Kaarten maken: elke dinsdag van 13.00 uur tot 15.00 uur in Buurtcentrum Jeruzalem, Van 't Hofflaan 29A

Bingo: elke laatste vrijdag van de maand van 14.00 uur tot 16.00 uur in Buurtcentrum Jeruzalem, Van 't Hofflaan 29A. Prachtige prijzen!

Busreis: op 17 september naar Enkhuizen met het mooie Buitenmuseum; prijs p.p. inclusief koffie en lunch: € 35,00. Verzamelen om 08.30 uur bij het Buurtcentrum Jeruzalem, Van 't Hofflaan 29A.

Molukse marinedochter in Transvaal

Tekst: Winnie van Heesch | Fotografie: Cor Leiwakabessij

Lena Maail-Pattipeilohy (r) en haar dochter Tonnie

Precies 75 jaar geleden kwamen 12.500 Molukse militairen en hun gezinnen aan in de havens van Amsterdam en Rotterdam. Hun verblijf zou tijdelijk zijn, maar inmiddels groeit een vijfde generatie op in Nederland. In deel 2 van onze interviewserie met Molukse buurtgenoten spreken we Lena Maail-Pattipeilohy (96) en haar dochter Tonnie (64). Over opkomen voor jezelf, afwijzing doorstaan en verbinding blijven zoeken.

‘Als de boot zo ging, ging ik ook zo.’ Tante Lena maakt met haar handen de schommelbeweging van haar hangmat tijdens de overtocht naar Nederland. De Kota Inten was geen passagiersboot, maar een omgebouwd vrachtschip, bedoeld voor troepentransport. ‘Ik was de hele tijd zeeziek, het was verschrikkelijk.’ Lena is dan wel de dochter van een Molukse marineman, ze is na die ervaring nooit meer op een boot gestapt.

Geen ontslag

Marinemensen vormden met ongeveer zestig gezinnen een minderheid van de Molukkers die in 1951 naar Nederland kwamen. Zij kregen een betere ontvangst dan de voormalige KNIL-soldaten. Waar de KNIL-militairen bij aankomst in Nederland werden ontslagen en nooit hun achterstallige soldij kregen, werden de marinemensen wel betaald en bleven ze in dienst van de Koninklijke Marine. En terwijl de KNIL-militairen vaak decennialang in barakken moesten wonen, konden de marinegezinnen na een relatief korte tijd in kamp Medemblik naar een woning verhuizen.

Zonder vader

Lena heeft geen zeebenen, maar laat zich niet omverblazen. Als kind, opgroeiend op Java, leert ze zich al redden

in zware omstandigheden. Haar vader wordt krijgsgevangen genomen tijdens de Japanse bezetting. Lena wordt nog emotioneel als ze erover vertelt: ‘Ik zal nooit vergeten wat mijn moeder heeft gedaan voor ons. Ze ging naar de markt om de kleren van mijn vader te verkopen. Ze had geen keus. We aten een beetje rijst gemengd met mais.’ Voor Lena en de andere meisjes in het dorp is er altijd de dreiging dat je door de Japanners wordt meegenomen als troostmeisje. ‘Als zij het dorp in kwamen, liepen wij steeds hierheen, daarheen. Overal waar zij niet waren. Ik was altijd bang.’

‘We waren de eerste bruintjes hé’

Na de oorlog weet het gezin niet of vader nog leeft en waar hij is. Het is een chaotische tijd. Soekarno heeft de onafhankelijkheid uitgeroepen en Indonesische nationalistenvormen hebben het voorzien op iedereen die met Nederland te maken heeft. Opnieuw ervaart Lena angst en ontberingen. Na vijf jaar worden ze eindelijk met hun vader herenigd. Die schrikt als hij zijn kinderen ziet. Lena: ‘We waren gekleed in een servet en een theedoek.’ Haar jongste broertje heeft zijn vader sinds zijn vierde niet gezien

en herkent hem niet. ‘Hij zei oom tegen mijn vader. Dat was moeilijk voor hem.’ Nadat Indonesië onafhankelijk wordt staat het gezin voor de keus: blijven of naar Nederland. Ze besluiten de reis te maken. Lena komt twee dagen voor haar 21e verjaardag aan in Medemblik. Ze herinnert zich het eten daar: ‘Een Hollandse kok maakte nasi goreng voor ons. Nou, dat leek er niet op. Het was pap goreng.’ Veel mensen laten het staan. Lena brengt de emmer met restjes naar de varkensboer. En de pot jam die ze elke week krijgen ruilt ze met de vissers tegen gerookte paling. Zij vindt dat heerlijk, maar haar moeder moet er niets van hebben. Die zegt: ‘Ga jij die slang maar buiten opeten.’

Overplaatsing

Na een jaar wil Lena haar vleugels uitslaan. Ze gaat naar Amsterdam voor een mode-opleiding. Daar kan ze bij een bevriend marinegezin in Bos en Lommer wonen, maar ze mist haar ouders. Haar vader probeert vanuit Den Helder overgeplaatst te worden naar Amsterdam maar krijgt steeds nee te horen. Dan gaat Lena er zelf op af. ‘Samen met een oom ging ik naar sociale zaken van de marine in Amsterdam. Ik kwam daarbinnen, en zag alleen maar mannen in die kamer.’ De jonge Lena laat zich echter niet afschrikken en bepleit haar zaak bij de mevrouw achter het loket. ‘Zij belde met Den Helder. Ze zei: ‘Dit meisje studeert, ze heeft haar ouders nodig.’ De overplaatsing is diezelfde dag nog geregeld. Het gezin verhuist naar Slotermeer. In de buurt wonen de andere Molukse marinegezinnen, en ook veel Indo’s. Op huisfeestjes neemt ieder zijn eigen lekkernijen mee en er wordt gedanst op rock ‘n roll. Maar als Lena zelf trouwt en haar eerste kind krijgt wordt het te klein.

Rijstpikkers

In 1958 kan Lena een huis bezichtigen in de Transvaalbuurt. Na het warme bad van Slotermeer is dat in eerste instantie een koude douche. Lena: ‘We waren de eerste bruintjes, hè.’ De huiseigenaar heeft de sleutel voor de bezichtiging aan de benedenbuurman gegeven. Maar die wil hen niet binnenlaten. Ook niet als Lena de brief van herhuisvesting laat zien. ‘OK,’ zei ik, ‘dan ga ik wel naar de politie.’ Met hulp van een agent komt ze toch binnen. Ze nemen de woning, en hebben een pittige start. Tonnie: ‘Op school was het van ‘Pinda, ben je door de stront gerold?’ ‘Melkfles’, riep ik dan terug.’ Lena: ‘Een buurvrouw noemde ons rijstpikkers. Wat kon ik doen? Praatjes blijven aanknopen met de burens.’ Met de meesten ontwikkelen ze uiteindelijk een warme band. De benedenburen die hen ooit de sleutel hebben geweigerd worden uiteindelijk een soort familie voor hen, ze delen lief en leed.

Echte Molukkers?

Terwijl ze opgroeit in een overwegend witte Transvaalbuurt, zijn de Molukse woonoorden voor Tonnie een andere wereld. ‘We kwamen vaak bij familie in Schattenberg (het voormalige kamp Westerbork, wvh). Ik vond het geweldig daar, tussen die houten barakken. Er gingen verhalen over spoken, mensen zeiden dat ze stemmen hoorden. Heel spannend.’ Tonnie wordt daar wel als een buitenbeentje gezien: ‘Je woont in Amsterdam en je praat geen Maleis, dus je bent geen echte Molukker,’ zeiden ze dan.’

Monument

Dé echte Molukker bestaat niet. Die erkenning is er voor Tonnie nu ze samen met Lena is geportretteerd voor de tentoonstelling Samangat! op het Java-eiland. Die tentoonstelling laat juist de veelkleurigheid van de Amsterdamse Molukse gemeenschap zien. Daarnaast is er dit jaar ook erkenning voor de gedeelde geschiedenis van de Molukse marinemensen. In april heeft Lena samen met andere nazaten het monument voor Molukse marinegezinnen onthuld. Want al hadden de marinemensen het in Nederland beter dan de KNIL-militairen, ze kennen allen de pijn en de achterstelling van de koloniale tijd. Tonnie: ‘Mijn opa had best een behoorlijke functie in Nederlands-Indië, maar hij verdiende minder dan een Nederlandse dienstplichtige soldaat. Dat was gewoon racisme.’ #

DWARSKIJKERTJE

UITVERKOOP

Snelle schoenen

Zitten goed

Staan goed

Lopen lekker

1 + 1 gratis

www.frankschoevaart.nl

Slavernijverleden hoorbaar

Tekst: **Evelien Polter** | Fotografie: **Henk Pouw**

Zin in een bijzondere wandeling door het Oosterpark? Oostcast is een audiowandeling van ongeveer een uur. Op tien plekken in het park scan je QR-codes om korte verhalen van experts te beluisteren. Elke aflevering duurt circa vijf minuten en laat vanuit een ander perspectief horen hoe het Nederlandse slavernij- en koloniale verleden nog altijd doorwerkt.

Scan de geschiedenis

De wandeling nodigt uit om stil te staan bij een geschiedenis die ons allemaal raakt. De podcast is gemaakt in samenwerking met The Black Archives, NiNsee en Ketu Koti Tafel. Met de titel *Oostcast Slavernijmonument Oosterpark* wordt verwezen naar het Nationaal Monument in het park, waar het start- en eindpunt van de route is. Daar vindt jaarlijks op 1 juli de Nationale Herdenking Slavernijverleden plaats.

Straatnamen en standbeelden

Aan het begin van de route vertelt Nancy Jouwe hoe dit verleden nog steeds zichtbaar is in het straatbeeld. In verschillende steden verwijzen straatnamen naar voormalige koloniën en staan standbeelden van mannen die deze gebieden met geweld koloniseerden. Ook veel gebouwen hebben een directe band met het slavernijverleden, zoals de ambtswoning van burgemeester Halsema.

Opvoedingspatronen

Mercedes Zandwijken bespreekt hoe plantagegeweld kan doorwerken in opvoedingspatronen van nu. Ze verbindt de echo's van de plantagecultuur met ervaringen in gezinnen van nazaten, waaronder een strenge, weinig empathische bevelshuishouding die veel Afro-Surinaamse ouders hebben meegekregen en doorgegeven. Zo kan intergenerationeel trauma zichtbaar worden in angst, onmacht en een harde toon tegenover kinderen. Volgens Zandwijken is dit niet los te zien van 350

jaar geweld, dreiging en onderdrukking. Wanneer een Surinaamse moeder in de supermarkt tegen haar kind schreeuwt, kan daar ook angst achter zitten: de vrees dat iemand anders haar kind zal straffen. Het schreeuwen komt dan niet alleen voort uit boosheid, maar ook uit bescherming, onvermogen en overgeërfd pijn.

Anton de Kom

Vincent de Kom zet de strijd voort van zijn overgrootvader Anton de Kom, een van de eersten die de Surinaamse geschiedenis beschreef vanuit het perspectief van onderdrukten. Anton de Kom werd in 1898 in Suriname geboren als zoon van een tot slaaf gemaakte man. Hoewel de slavernij daar in 1863 formeel was afgeschaft, bleef koloniale onderdrukking bestaan. In 1933 verbande het koloniale bestuur hem naar Nederland, omdat hij zich openlijk uitsprak tegen racisme. Een jaar later publiceerde hij *Wij slaven van Suriname*, waarin hij de geschiedenis van Suriname vertelde vanuit het perspectief van onderdrukten. Tijdens de Tweede Wereldoorlog sloot hij zich aan bij het verzet. In 1945 overleed hij in een Duits concentratiekamp.

Met *Oostcast Slavernijmonument Oosterpark* maak je een bijzondere wandeling door het park. Op verschillende punten hoor je verhalen over deze geschiedenis: van het Nederlandse kolonialisme en de ontvoering van mensen uit Afrika, tot het meedogenloze plantagesysteem en de erfenis daarvan. #

De podcast is te beluisteren op:
[#https://www.oostcast.nl/slavernijmonument-oosterpark #](https://www.oostcast.nl/slavernijmonument-oosterpark)

Vrijheid op de muur

Tekst: **Jim Jansen** | Fotografie: **Eddy Ellert**

Journalist Jim Jansen en fotograaf Eddy Ellert begeven zich door Amsterdam-Oost en komen bekende en onbekende buurtgenoten tegen. Deze keer Bente Vrijhoeven (18) voor een muur vol graffiti nabij het Amstelstation.

Een throw-up van Set, verschillende pieces van onder andere Just, Zender en Brep en een cartoon van CC-Art Lover. Eddy en ik lopen op een zomerse zondag vanaf de bouwplaats waar jarenlang café De Omval stond langs een muur van minimaal 150 meter die van boven tot onder is vol gespoten. Voor de niet graffiti-kenners onder u. Een piece is een uitgebreid kunstwerk dat vele kleuren en vormen heeft. Een throw-up een snel op de muur gespoten naam met een kleur en bij een cartoon heeft de kunstenaar in kwestie een stripfiguur of poppetje op de muur aangebracht. Terwijl boven ons de Intercity naar het Amstel Station raast, worden we opgewacht door Bente Vrijhoeven uit Betondorp die onlangs Witte Duiven maakte, een korte documentaire over Amsterdamse graffiti. De film had ten doel om toegelaten te worden bij de HKU en ze volgde daarvoor twee graffiti-schrijvers. 'Toen ik aan de documentaire begon, wist ik er eigenlijk niet veel van, behalve dat ik het er wel vet vond uitzien,' zegt ze. 'Sinds ik me erin ben gaan verdiepen, vind ik de vrijheid die graffiti uitstraalt het aller tofste. Daarom heb ik hem ook Witte Duiven genoemd, omdat de duif onlosmakelijk met vrijheid is verbonden.'

Aan het einde van de muur bij het viaduct

naar het Amstelplein houden we stil bij een piece van MIQ, die samen met Afzet wordt geportretteerd in haar film. 'Ik ken Afzet via een vriendin en beiden maken prachtige dingen. Maar in hun omgeving is daar altijd een beetje frictie over. Mensen in hun nabijheid vinden graffiti niet mooi of staan er niet voor open. Omdat ze er niet veel van afweten, hebben ze een negatief beeld van en dat is jammer. Natuurlijk snap ik dat niet iedereen tags (een naam of handtekening die snel op de muur is gezet, JJ) mooi vindt, maar het hoort er wel heel erg bij.' Terwijl Bente voor de lens van Eddy poseert met het MIQ-kunstwerk op de achtergrond, vragen we of ze zelf ook ambitie heeft om ooit wat op de muur te zetten? 'Ik denk het niet, ook omdat ik niet superveel met tekenen heb. Ik ben meer van media.' Eddy maakt aanstalten om weg te gaan, naar een andere klus in Oost, en er rest ons slechts een laatste vraag. Heeft Witte Duiven er voor gezorgd dat ze is toegelaten in Utrecht? 'Zeer zeker en ik heb er heel veel zin in. Mooie dingen maken. Met filmpjes, installaties, projecties en meer van dat soort dingen.' De geïnteresseerde lezer kan de film bekijken op haar website. #

Bente Vrijhoeven voor de pieces en de tags

Woestijnprins geschaakt

Dit verhaal is gebaseerd op ware gebeurtenissen.
Bron: krantenarchief Delpher

Tekst: **Melissa Plomp**
Illustratie: **Ruud Meijer**

19 augustus 1902. De trein naar Aken stopt stoomspuwend naast het peron van het Weesperpoortstation. De voorname dame glimlacht naar de man naast haar. Hij ziet eruit als een prins uit Duizend-en-één-nacht, die wat ongemakkelijk aan het confectiepakje plukt waar ze hem ingestoken heeft. De conducteur opent de deur van een eerste klas wagon. Ze geeft haar prins een arm en trekt hem mee. 'Kom lieve Hambul, we gaan...'

Hoofdman Maseri-Issah ijsbeert heen en weer voor zijn troep artiesten die zich hebben verzameld in het midden van de houten wielerbaan aan de Zee-

burgerdijk. Ze rillen onophoudelijk in hun exotische gewaden, op het drassige grasveld tussen de verregende tenten. 'Ik zie jullie wel flirten, mannen. Ik moet zeggen, *de dames* in Amsterdam doen hun naam geen eer aan. Ze zijn zeer vrijpostig. Zoals jullie weten is Hambul Saré al een aantal dagen zoek. Ik hoop niet nog meer van jullie te verliezen aan een bezoeker.' Hij knikt tevreden. 'Maak jullie dan nu klaar voor onze laatste dag in deze natte stad.'

De bezoekers worden ook vandaag weer in grote getale aangevoerd door de tram vanaf het Muiderpoortstation en een motorbootje dat speciaal heen en weer vaart van het Centraal Station. Al bijna vier weken staan de tenten op het middenterrein van de wielerbaan. Houten decorstukken beschilderd met

piramiden en een sfinx moeten de bezoekers het idee geven zich in de woestijn te bevinden. Fellah-handwerklieden vertonen hun kunsten. Hun prachtige creaties vinden gretig aftrek bij het publiek. In de mooiste tent, 'het Arabisch café', worden de bezoekers getraakteerd op zingende, heupwiegende buikdanse-ressen en koffie.

Tussen de tenten is er drie keer per dag een voorstelling. 'Het leven uit het land der piramiden' belooft taferelen uit de woestijn. Berbers en Bedoeïnen spelen op hun twintig Arabische volbloedhengsten enigszins lamelijk het achterhalen van een paardendief en een overval op een karavaan na. Er zijn wedstrijden tussen de twaalf meege-reisde renkamelen en vier Egyptische renezels, waarop gewed kan worden. Dansende krijgers worden begeleid

door klappertandende muzikanten die met hun verkleumde vingers klinken alsof de muziek wordt afgespeeld op een akelig slechte fonograaf. Het meest ontzagwekkend zijn de Derwisjen. Eerst tonen zij al draaiend hun godsdienstige oefeningen om in trance te komen. Vervolgens steekt een van hen, zonder een spier te vertrekken een bundel brandende kaarsen in zijn mond. Een ander likt aan gloeiend ijzer. Na een maaltijd van glas, doorsteken ze hun lichaam met sabels en messen, waarna ze buigen en zonder een schrammetje het veld verlaten.

Aan wat zo mooi begon, komt weer een eind. Vier weken geleden kwamen ze aan bij het Weesperpoortstation. Een flink aantal agenten moest het publiek dat uit elke zijstraat toestroomde op afstand houden. Het uittreden en optuigen van de dieren duurde lang vanwege de vele formaliteiten. Pas 's avonds kwam de stoet eindelijk in beweging. Kamelen opgetuigd met felle kleuren en kleurrijke bereiders paradeerden door de Sarphatistraat. De hele troep ging gekleed in paradekostuum. Hoofdman Maseri-Issah reed statig op een prachtig paard aan het hoofd van de stoet, begeleid door twee zwarte mannen bewapend met stokken. De julizon belooft een prachtig verblijf. Nu worden de natte tenten afgebroken. Glimmend van de regen sjokken de dieren met hangend hoofd terug naar het station.

Hambul aarzelt. Hij kijkt nog een keer om. Dan naar de dame aan zijn arm, woonachtig aan de Heerengracht, die verliefd is geworden op zijn peinzend gezicht, zijn donkere ogen en zijn vol-leerde ruiterkunsten. Hij verstaat geen woord van wat ze tegen hem kwettert. Gewillig laat hij zich de luxe treinwagon intrekken. #

Helaas rept geen krant over wat er van Hambul en zijn dame geworden is...

Pelgrimstocht naar innerlijk landschap

Tekst: **Annette Douwes**

In de aanloop naar haar vijftigste verjaardag voelt Dionne Brussee de dringende behoefte om stil te staan bij haar leven. In *Spiegelpad* vertelt zij haar verhaal.

Dionne Brussee is coördinator van muziekactiviteiten in het OLVG, ze organiseert patiëntenconcerten in de kapel en het project Muziek aan Bed. Daarnaast is zij dirigent van het OLVG-koor. Rondom haar 50e verjaardag heeft zij behoefte aan bezinning op haar leven: werk, relatie(s), wonen, levensmissie. In februari 2019 neemt zij een sabbatical en gaat het Pieterpad lopen: van Pieterburen in Groningen naar de Sint Pietersberg in Zuid-Limburg. In 30 dagen. De eerste weken komt er van dat bezinnen nog niet zoveel. Het is koud, het regent en zware wind teistert het open landschap. Ze heeft pijn in haar voeten en schouders door haar te zware rugzak. Afzien. Desalniettemin blijft zij vol vertrouwen en weet zij tegenslag te overwinnen - gesterkt door de nodige

kopjes (oplos)koffie. Gaandeweg wordt het beter (lente)weer en verzacht haar lichamelijk ongemak. Er ontstaat eindelijk ruimte om na te denken, waarbij het erop aankomt 'aanwezig te zijn in het moment en een goede balans te vinden tussen rusten en weer verder gaan - zodat je spieren niet verzuren en je gedachten niet gaan gisten'.

Er zijn al veel wandelboeken geschreven, vooral over de Camino naar Santiago de Compostela in noordwest-Spanje. Dionne blijft dicht bij huis. Wat dit boek bijzonder maakt is dat zij zich aan het begin van elke dag laat leiden door een meditatie van de Spaanse heilige Ignatius van Loyola (1491 - 1556), stichter van de Jezuitenorde. 's Avonds blik zij

Boek & Oost

daarop terug en komt zo tot verrassende, herkenbare (zelf)inzichten. Met haar vlotte pen en de nodige zelfspot neemt ze de lezer bij de hand, een hoofdstuk voor elke dag. Af en toe moest ik een traantje wegpinken, soms hardop lachen. Waar

Dionne put uit haar katholieke bron kan de lezer die voor zichzelf vertalen naar ideeën uit hedendaagse spiritualiteit of alledaagse nuchterheid. Lopend door onze mooie oostelijke provincies ontvouwt zich gaandeweg haar innerlijk landschap. Wat blijkt? Alles is al in haarzelf en in haar leven aanwezig. Zij hoeft geen nieuwe wegen in te slaan, zij hoeft enkel maar haar 'hoofdweg': haar liefde voor de muziek, te blijven volgen! Die liefde, die door enkele ingrijpende gebeurtenissen op een te laag pitje kwam te staan, is ze inmiddels weer volop in praktijk gaan brengen! Het boek verschaft naast haar persoonlijke verhaal ook praktische informatie en interessante historische weetjes. #

Lezing: kapel OLVG Oost, 3 oktober 15-17 uur.

Toegang gratis, Aanmelden: d.m.brussee@olv.nl

Poppentheater Koos Kneus

Voorstellingen op zondagen, altijd inclusief schminken en verkleiden.
zo 13 en 20 sept 11.00-12.15:
De streken van meneer Piep! (2-6 jr)
door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)
zo 13 en 20 sept 13.00-15.00:
Meneer Piep in het circus! (4-8 jaar)
door gastspeler: Scratch Marionetten (Janet Cratchley)
zo 4, 11 en 18 okt 11.00-12.15:
De vreemde vogel! (2-6 jr)
door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)
zo 4, 11 en 18 okt 13.00-15.00:
De betoverde schaar! (4-8 jr)
door gastspeler: Lulu's poppentheater (Marloes Gies)
Reserveren noodzakelijk! Via website of tel.nr. 020-6928532.
Voor reserveren en meer info:
www.kooskneus.nl

Plein Theater

vr 11 sept 18.30 en 20.00, za 12 sept 16.00 en 20.30:
FRINGE: BothBodies – Skypunch Collective (dance performance)
zo 13 sept 13.00-16.00:
Ketikoti Talk & Brunch #2: Suri-naamse keuken, medicijnen en duurzame landbouw
do 17 en vr 18 sept 20.30:
50 Cent & Beckett – Titus Muizelaar, Y.M.P./Productiehuis FLOW (theatre)
zo 20 sept 15.00:
Nieuwe Noten Amsterdam: Eclipse – Storm in a jar (concert)
za 26 sept 19.30:
Kokosbrood in Kalenderjaren – DAT!school (kids)
zo 27 sept 15.00:
Liedjes om nooit te vergeten! – Nederlied Ensemble (concert)
zo 4 okt 15.00:
Vier Tinten Oud – Stichting Trans-genders Noord-Holland (theatre)
zo 11 okt 15.00:
Prikkels – BonteHond i.s.m. Schweigman& (kids, 8+)
vr 16 okt 20.30:
The Wild Woman Show – Michelle Cheyen (theatre)
zo 18 okt 15.00:
Nieuwe Noten Amsterdam: Micro-tonale klankwerelden – Trio Scala (concert)
do 22 en vr 23 okt 20.30:
ADE X: Seks & Death – Aura (theatre)
za 24 okt 20.30:
ADE X: Diamanda La Berge Dramm – Chimp Live (concert)
zo 25 okt 15.00:
40 Rovers – TG Griot i.s.m. Onder-hetburo (kids, 7+)
do 29 en vr 30 okt:
Alles voor het experiment – FPP en Pick Up Club (theatre)
za 31 okt 15.00:
De Geheime Club 3.0 – BonteHond

i.s.m. Salty en SubSub (kids, 6 +)
Zie verder: www.plein-theater.nl

Badhuistheater

vr 11 sept 20.00:
Destiny's Manchild (improv comedy)
za 19 sept 20.00:
Lear's Shadow (solo performance)
zo 20 sept 15.00:
Playing the space you're in – Acting workshop with Colin Hurley

Colin Hurley

vr 25 sept 20.00, za 26 sept 20.00 en zo 27 sept 15.30:
ART – Yasmina Reza (drama comedy)
vr 2 okt 20.00, za 3 okt 15.30 en 20.00 en zo 4 okt 15.30:
Redacted (political drama)
di 27 en wo 28 okt 20.00:
Two gentlemen of Verona – We Love Shakespeare Ensemble
Zie verder www.badhuistheater.nl

De Nieuwe KHL

do 17 sept 20.30:
Saartje van Camp – In de naam van
zo 20 sept 11.00-13.00:
Workshop: jouw ritme, jouw leiderschap
zo 20 sept 16.00-18.00:
Nationaal Piano Collectief met Ron Adelaar, Cedric Vermue en Hermane
do 24 sept 20.30-22.30:
Abel's Five Stars Americanana featuring Mirjam van Dam
do 1 okt 20.30-22.30:
Judith Nijland (jazz)
zo 4 okt 17.00-19.00:
The Bush Bandits
do 8 okt 20.30:
The Lasses
zo 11 okt 20.30-22.00:
Clouds – over Joni Mitchell door Megan Fleur Haakman en Joost Botman
zo 18 okt 17.00-19.00:
Dean Owens and the Sinners
Meer info: www.dekhl.nl

Q-Factory

vr 11 sept 20.30:
Toontje Lager
vr 11 sept 20.30:
Bleach – Nirvana Tribute
vr 18 sept 20.00:
Ampers & One 'Born To Define'

(Kpop)
za 26 sept 20.00:
Kaliber 44 (hiphop uit Polen)
di 29 sept 20.00:
Alyona Alyona (Ukrainian rapper and songwriter)
do 1 okt 20.30:
Dov'è Liana (Frans trio)
do 8 okt 20.30:
Jimmy Sax (Frans saxophonist en multi-instrumentalist)
za 10 okt 20.30:
Carl Carlton & Melanie Wiegmann & The Great Band – Miles Of Time Tour
vr 16 okt 20.30:
Pomplamoose – European Premiere (indiepop)
vr 16 okt 20.30:
JB Meijers
za 17 okt 20.00:
Tabber: Modern Goth Amsterdam
wo 21 okt 20.00:
ADE Techno Night 2026
za 24 okt 14.00:
Luminosity presents: ADE Rave by Day
za 24 okt 22.00:
Luminosity presents: ADE Rave by Night
Meer info: q-factory.com

Jungle Amsterdam

---ELKE WEEK---
elke ma 14.15-16.15:
Zayna (vrouwenactiviteit met Bouchra)
elke ma 20.00-00.00:
Kizz Meetup, met DJ Traybeatz
elke di 09.15-13.30:
Sfera (danstheater workshop)
elke wo 15.30 – 18.00:
Criola (dans & community workshop)
elke wo 20.00 – 22.00:
Biodanza met Lyan
elke do 09.00 – 12.00:
Luna (warme ochtendbijeenkomst)
elke vr 10.00 – 11.30:
Clara (dansworkshop voor vrouwen uit Oost)
---AGENDA---
zo 13 sept en zo 11 okt 20.00-00.00:
Lindy Hop
zo 20 sept en zo 18 okt 18.30-23.30:
Los Clasicos met DJ Vasco
zo 27 sept en zo 25 okt 19.00-23.00:
Tango Salon met DJ Arjan 'el Irresistible'
za 3 okt 20.30 (deur open), 21.30 (bandoptredens), 23.30 (DJ):
Reggae & African Music Party
Zie verder www.jungle.amsterdam

Afvalpaleis

Locatie: Dapperstraat 76-82
open van wo t/m za 12.00 – 17.00:
elke wo 12.00 – 17.00:
Repair Café Elektronica

elke do 12.00 – 17.00:
Repair Café Textiel
elke vr 11.00 – 13.00:
Infopunt duurzaamheid, inclusief groen- en afvalspreekuur
Zie verder www.jungle.amsterdam

Wereldmuseum Amsterdam

---TENTOONSTELLINGEN---
t/m 27 sept 2026:
Larissa Sansour
t/m 3 jan 2027:
Onvoltooid verleden: teruggeven, houden, of...?
vanaf 10 okt 2026 t/m 22 aug 2027:
Disco: meer dan beats en glitter altijd te zien en te doen, womi, za en zo:
Raad van de Raaf (kindertentoonstelling)
altijd te zien:
Onze koloniale erfenis
altijd te zien:
What's the story?
altijd te zien:
Things That Matter
---ACTIVITEITEN---
zo 13, 20 en 27 sept en 4 okt 12.00-16.00 (inloop tot 15.30):
Midherfstfestival in Feestwinkel
zo 11, 18 en 25 okt 12.00-16.00 (inloop tot 15.30):
Dia de Muertos in Feestwinkel
23 okt:
ADE Arts & Culture special, over de geschiedenis van de disco scene en de start van het dj-tijdperk
en elke womi, za en zo:
Raad van de Raaf: doe-tentoonstelling voor klimaathelden (vanaf 6 jaar)
Meer info, ook over eenmalige activiteiten: <https://amsterdam.wereldmuseum.nl>

Framer Framed

---EXPOSITIES---
11 t/m 27 sept, di-zo 12.00-18.00:
Secret Arts Teachers – een groeps-presentatie waarin het klaslokaal de tentoonstellingsruimte binnenkomt
Meer info: framerframed.nl

Tot Zover

van 17 sept 2026 t/m 7 maart 2027 wo-zo 11.00-17.00:

Mourning Traffic

Expositie: Mourning Traffic een installatie met wegwijzers van Anne Cappen-dijk

van 17 sept 2026 t/m 7 maart

Adressen

Badhuistheater
Boerhaaveplein 28
badhuistheater@gmail.com

Plein Theater
Sajetplein 29
020-6654568.

Wereldmuseum Amsterdam
Linnaeusstraat 2
020 5688200

Poppentheater Koos Kneus
Iepenplein 40
020-6928532

Jungle Amsterdam
Tweede van Swindenstraat 26
020-7373326,

De Nieuwe KHL
Oostelijke Handelskade 44A
020-7791575

Framer Framed
Oranje-Vrijstaatkade 71

Tot Zover
Kruislaan 124

Genieten
Oranje-Vrijstaatplein 2
0900-9003030

Q-Factory
Atlantisplein 1

2027 wo-zo 11.00-17.00:
Verlies door Alzheimer – Rob Looman
altijd, wo-zo 11.00-17.00:
Top-13 Collectie
Meer info: www.totzover.nl

Genieten
elke ma 19.30-21.30:
Bridgecursus voor beginners; meer info en inschrijven: bridgecursus.oost@gmail.com.
elke di 17.30:
Resto van Harte, gezellig avondje uit met driegang diner
Reserveren: 0900-9003030 of resto-vanharte.nl
Zelf een initiatief of idee: mail naar Soumiya: s.rhissi@civicamsterdam.nl. Zie voor rest van programma de Dynamowebsite.

Meer uit in oost?

oost-online.nl

Ekodis

Natuurvoeding

UW BIOLOGISCHE
BUURTSUPER IN OOST!
BEUKENPLEIN 73

SINDS 1983
WWW.EKODIS.NL

'de no-nonsense makelaar van Amsterdam Oost'

JANSEN SMIT

makelaars taxateurs

 AANKOOP
 VERKOOP
 TAXATIES

020 - 261 91 66 info@jansensmit.nl www.jansensmit.nl

Nimbus: vluchtigheid vastgelegd

Tekst: John Prop | foto: Cassander Eeftinck Schattenkerk

De in Oost woonachtige kunstenaar Berndnaut Smilde verwierf wereldfaam met het creëren van echte wolken ('Nimbus') in markante interieurs. Eerder al liet modekoning Karl Lagerfeld zich ermee vereeuwigen; nu siert een van Berndnauts wolken de hoes van de nieuwe single van de Britse zanger Peter Gabriel.

Middels een zelf bedachte methode maakt Berndnaut heuse wolken in binnenruimtes. Die wolken houden zo'n tien seconden stand, net lang genoeg om ze te fotograferen. Op de foto's wordt weliswaar wat apparatuur digitaal weggepoetst, maar de wolken zijn net zo echt als de omgeving. De resultaten ogen surrealistisch als een schilderij van René Magritte. In 2012 brak Berndnaut er internationaal mee door; *Time Magazine* noemde zijn wolken-procedé een van de beste tien uitvindingen van dat jaar.

Berndnaut, het Nimbus-project is al vele jaren een 'hit'. Hoe is het ontstaan?

'Begin 2012 werkte ik aan een tentoonstelling voor een Arnhemse miniatuurgalerie, een ruimte van nog geen zes kubieke meter. Ik wilde daarin vluchtigheid vastleggen maar wist nog niet hoe. Het ene idee na het ander viel af, en uiteindelijk bleef het beeld over van een zo vluchtig mogelijke sculptuur: een wolk. Maar dan dus binnen.'

'Na een hoop gepiel met waterdamp en een rookmachine lukte het me om

een echt wolkje te laten ontstaan. Nu ik wist hoe het moest, maakte ik een wolk op ware grootte in een kunstenaarsruimte in Haarlem. De foto daarvan ging *in no time* op het internet rond en voor ik het wist had ik iemand van de Saatchi galerie aan de lijn: of de wolk meekon in een grote fototentoonstelling in Londen. Vanaf dat moment ging het snel.'

Je hebt inmiddels wolken gemaakt op tientallen plekken over de hele wereld. Los van de fraaie locaties, hoe hou je het spannend voor jezelf?

'Het blijft iedere keer weer een uitdaging. Het kan lang duren eer ik tevreden ben; dan is de vorm of de positie van de wolk nog niet goed of valt er plots een lichtstraal binnen die ik wil meenemen. Ik merk dat ik steeds preciezer wordt: een wolk is pas goed als hij de juiste 'relatie' met de ruimte heeft. Onlangs kon ik aan de slag in een Portugees paleis met van die suikerzoete geschilderde engeltjes en wolkjes op het plafond. Dan vind ik het zaak om het zuurstofgehalte te versterken. Zo ontstaat steeds een wat ander verhaal.'

De foto op de hoes van Peter Gabriel 'Nimbus De Toekomst 1' (2019)

'Elke ruimte is anders, er is vaak veel voorbereiding nodig. Rookmelders moeten worden uitgezet, beveiliging op de hoogte gebracht. Ik werk met vocht, dus in musea moeten schilderijen worden afgeplakt of weggehaald. In Amerika ging een stokoude houten vloer krom staan; toen kneep ik 'm wel even. Gelukkig was de vloer de volgende dag weer rechtgetrokken.'

En nu staat een van je wolken op de nieuwe platenhoes van Peter Gabriel. Een geslaagde combinatie, want zijn werk kent net als dat van

jou een experimentele kant zonder aan toegankelijkheid te verliezen. Hoe kwam dit contact tot stand?

'Peter Gabriel vindt het visuele aspect van zijn muziek van groot belang; hij werkt voor elke hoes met een andere kunstenaar. In april kreeg ik een bericht van zijn management: Gabriel had zelf de foto uitgekozen en vroeg of hij hem mocht gebruiken voor het nummer *I Belong To The Sky*. De song mocht ik toen nog niet horen maar uiteraard zei ik ja; het is immers een hele eer.' #

Dansen met de blaadjes

Tekst en foto: De Rode Loper op School

De Rode Loper op School werkt met een team van bevlogen kunstdocenten. Maak kennis met dansdocent Tineke Veenhof.

Tineke: 'De STOPERA is mijn favoriete plek in Amsterdam. Meerdere keren heb ik als danser op dat mooie grote podium mogen staan. Het is een magisch gebouw: de studio's, het naaiatelier, de decors. Ik heb opera leren waarderen en waanzinnige dansvoorstellingen gezien. En als kers op de taart vond ik er ook de liefde van mijn leven.'

Favoriete muziek

Tineke: 'Oei, dat is een lastige, omdat ik van zoveel verschillende muziek houd en ook gebruik om op te dansen. Maar ik denk dat je mij altijd gelukkig kan maken met Whitney Houston. Haar stem was voor mij liefde op het eerste gehoor.'

Favoriete dans

Tineke: 'Moderne dans, vooral van gezelschappen uit België. Hier wordt moderne dans ingezet om te vertellen, te laten voelen, uit te drukken. Ik ben altijd een beetje jaloers op de originele vondsten. Het inspireert me enorm om verder te zoeken naar nieuwe vormen van expressie. Ik dans omdat het me blij maakt. Ik voel me fysiek en mentaal prettiger. Even niet bezig met woorden en dingen uit je hoofd... vrij.'

Favoriete kunstenaar

Tineke: 'William Blake, zijn werk be-

weegt, het is krachtig, ongrijpbaar, expressief, prachtig. Maar er zijn talloze andere kunstenaars die mij gevormd hebben, van Marina Abramovich, Pina Bausch, Nina Simone tot Madonna.

Kunst voor kinderen

Tineke: 'Omdat er geen betere manier bestaat om te leren om inventief, creatief, sociaal, flexibel en tolerant te zijn. Kunst beoefenen leert je over jezelf, waar je van houdt, vergroot doorzettingsvermogen, zelfvertrouwen, verbindt je met andere mensen. Kunst laat je groeien als mens. En al deze jong-verworven eigenschappen zijn verdomd handig tijdens de rest van je leven. En dat zeg ik uit ervaring! Ik denk met extra plezier terug aan het project De Veer van de Vuurvogel voor groepen 1-2. In het verhaal geeft de veer extra kracht. Er was een stil jongentje, keek me de hele tijd aan. De laatste les pakte hij de veer, ging in de kring staan en danste een prachtige eigen dans, met de veer. Ik zal dat nooit meer vergeten. Het was magisch.'

'Ik verheug me dit schooljaar op alle vrolijke gezichten die ik tegenkomen als ik een school binnenstap. Over tien jaar danst heel Amsterdam samen met alle blaadjes van de Amsterdamse bomen.' #

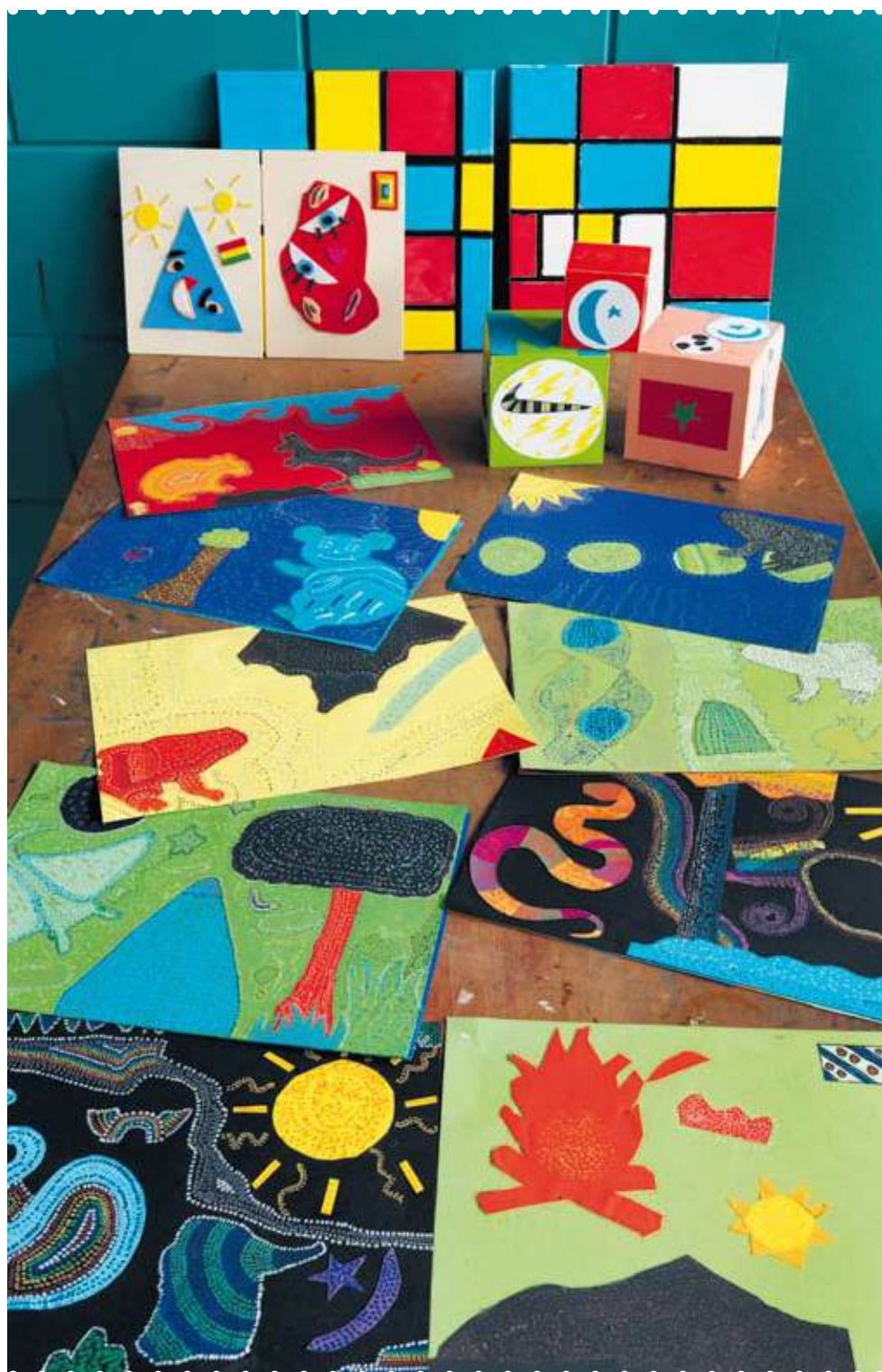
Dansdocent Tineke Veenhof aan het werk op een basisschool

Montessori Lyceum OOSTPOORT

Tekst: Anneke Hesp
Fotografie: Frank Schoevaart
Groepsfoto: Kees Winkelman

Sylvia Koornstra is docent Beeldende Vorming in de VMBO-onderbouw van het Montessori Lyceum Oostpoort. Ze maakt voor haar leerlingen lessen samen met andere vakdocenten. Bij wiskunde leren ze bijvoorbeeld over geometrische vormen en meten. Bij Sylvia maken ze dan kennis met de geometrische vormen van Mondriaan. Leerlingen begrijpen beter wat driedimensionaal is als ze zelf kubussen gaan maken. Als bij geschiedenis de Grieken en Romeinen aan de orde komen, krijgen ze de kans om potten te maken van klei zoals dat ging in die tijd.

De docent Engels vertelt de leerlingen over de Australische Aboriginals en hun oeroude verhalen over de droomtijd. Bij Beeldende Vorming maken ze vervolgens de beroemde dotpaintings die horen bij die cultuur.

Deze vakoverstijgende aanpak hoort helemaal bij het Montessori-onderwijs en levert volgens Sylvia meer beleving en resultaat op. #

Meer biodiversiteit in Oosterpark

Tekst: Frits Wegenwijs | Illustratie: Liesbeth van der Pol

In een zonnige woning aan het Oosterpark vertellen Liesbeth van der Pol en Ila Gersons over het team Biodiversiteit van de Vereniging Vrienden van het Oosterpark, waar ze beiden lid van zijn. Het team heeft als doel bij te dragen aan de verbetering van de biodiversiteit van het park en de voorwaarden daarvoor.

Het Wereld Natuur Fonds definieert biodiversiteit als 'de soortenrijkdom waaruit onze natuurlijke wereld bestaat. Het omvat alle soorten planten, dieren en micro-organismen. Al deze soorten werken samen in een ecosysteem en zorgen zo voor evenwicht in de natuur.'

zij een verschraving van het dierenleven, van vissen, van de diversiteit van vogels en vlinders en tegelijkertijd een ongewenste toename van ratten. Ook het afsterven van veel prachtige oude grote bomen na de laatste 'vernieuwing' van het park is een groot verlies voor de biodiversiteit. Het park is omgeven door woonbuurten met vooralsnog weinig groen.

Dode vissen

Wat betreft de waterkwaliteit is er, in samenwerking met waterdeskundigen van het Vondelpark, het Amsterdamse Bos en ambtenaren van stadsdeel Amsterdam Oost een zogeheten 'watersysteemanalyse' gestart. Een eerste conclusie was dat de grote vijver aantoonbaar onvoldoende zuurstof heeft en het water onvoldoende doorstroomt. Dat verklaart de dode vissen. Als eerste maatregel zijn extra pompen ingezet en is het doorstroommechanisme verbeterd. Dit heeft tijdelijk geholpen maar vraagt om verdere aanpak. Verbetering van de waterkwaliteit is ook mogelijk door de oeverbeschoeiing van de vijver te vervangen door takkenbossen waar-

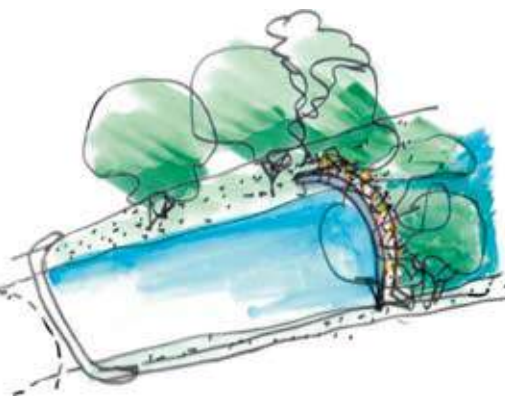
tussen oeverplanten kunnen groeien en beestjes zich kunnen nestelen. Hiermee zijn goede resultaten bereikt in het Vondelpark.

Groene Corridor

Om de biodiversiteit nog verder te verbeteren is er, samen met het stadsdeel en een aantal groenspecialisten, een ambitieus project ontworpen: het realiseren van een Groene Corridor (ecologische verbinding) tussen Artis als grote en dichtstbijzijnde bron van biodiversiteit en het Oosterpark. Dit past in het beleid van de gemeente om de na-

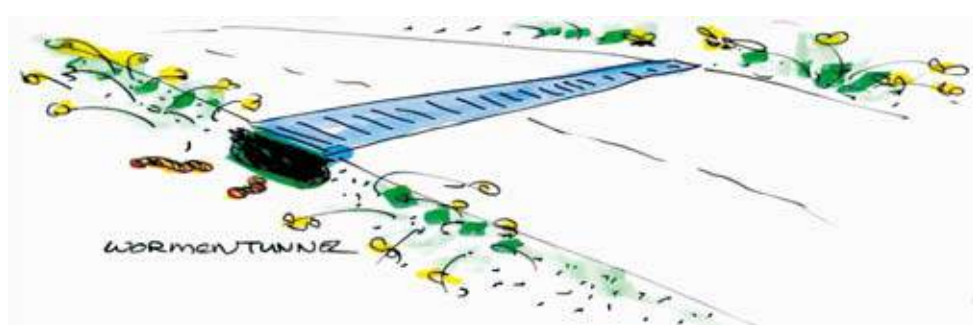
tuur in en rond Amsterdam met elkaar te verbinden om de biodiversiteit in de stad te vergroten. Deze corridor is daar nog niet in opgenomen, maar het team Biodiversiteit wil zich samen met andere partijen inzetten voor deze gouden kans. Mogelijkheden voor realisatie zijn bijvoorbeeld een eenvoudige natuurbrug over waterpartijen, een wormentunnel onder een rooster in het wegdek die 'oversteken' mogelijk maakt voor wormen en andere kruipers, stepping stones in de vorm van verbreding van groenstroken langs wegen, trambanen en fietspaden als hink-stap-sprong voor alles dat fladdert en vliegt, en brugcorridors zoals groenbakken langs stenen brugleuningen ten behoeve van allerlei kleine dieren.

Het park heeft niet alleen biodiversiteit nodig. Daarom is er ook een team 'Schoon, Heel en Veilig' (SHV), om de leefbaarheid en veiligheid van het park te verbeteren. De teams willen de soms schijnbaar tegengestelde belangen allebei tot hun recht te laten komen en werken daarin nauw samen. Alles voor een leefbaar, biodivers Oosterpark! #

Problemen

Voor het team Biodiversiteit is de slechte waterkwaliteit in het hele park het grootste probleem, met de grote vijver als grootste reservoir. Het gaat om de kwaliteit van de doorstroming, van het water zelf en van de afvoer. Verder zien

Aansluiten bij de energietransitie

Tekst: Robert van Andel | Fotografie: Frank Schoevaart

MeerEnergie kreeg recent een forse subsidie toegekend. Voor Dwars aanleiding om weer in gesprek te gaan met Ardine Nicolaï van het lokale coöperatieve warmtenet in ontwikkeling. Voor bewoners van Middenmeer is met deze subsidie het perspectief van de uitrol van warmtenetleveranties in de komende zeven jaren een stuk dichterbij gekomen.

De lange, droge, hete zomer heeft ieder weldenkend mens eens te meer bewust gemaakt van de urgentie van energiebesparing en de noodzaak de CO2-uitstoot van fossiele brandstoffen zoals aardgas terug te dringen. Bewoners van Watergraafmeer Middenmeer hebben het geluk dat voor hen de ervaring van relatieve individuele machteloosheid tegenover klimaatopwarming in mindere mate geldt dan voor vele anderen. Zij hebben de mogelijkheid en wellicht de drang om nu niet alleen als sympathisant belangstelling te tonen voor 10 euro per jaar, maar zich daadwerkelijk aan te sluiten als deelnemer bij MeerEnergie. Op termijn (de met de subsidie beoogde termijn is zeven jaar) zal het warmtenet heel Middenmeer (zo'n 5000 aansluitingen) kunnen omvatten. De eerste levering van energie vanuit het nu al aangelegde deel van het net, zal in de komende twee jaar gerealiseerd gaan worden.

Erkenning

De door het ministerie van Economische Zaken aan MeerEnergie toegekende WIS (Warmtenet Investerings Subsidie) bedraagt 30 miljoen euro. Dit is de erkenning door de overheid van de jarenlange inzet en gedegen opzet van MeerEnergie, opgericht in 2015. Als

lokaal coöperatief initiatief (in ontwikkeling), is het uiterst aansprekende concept om in bestaande wijken een warmtenet te realiseren en te exploiteren. Het idee is bij koeling aan de datacentra van Equinix op Science-Park onttrokken, nu nog onbenutte energie, aan te wenden voor verwarming. Deze erkenning staat niet op zichzelf. Het staat in lijn met afspraken met partner Equinix, met de al eerder door gemeente en rijk beschikbaar gestelde lening voor de warmtenet-ontwikkelkosten en met de afspraken over de uitvoerende werkzaamheden met een professioneel projectteam.

Bijna afgerond

De gemeente Amsterdam besloot al in 2018 bij het noodzakelijke groot onderhoud van de riolering in Middenmeer gelijktijdig een warmteleidingnet aan te leggen en heeft daarmee ingespeeld op het initiatief van MeerEnergie. In Middenmeer-Noord zijn deze werkzaamheden (riolering/drinkwater/gas/elektra/warmtenet/klimaatadaptatie/waterberging) in afronding; in Middenmeer-Zuid komt de uitvoering van dit onderhoud nu aan de orde.

Start-intentie

MeerEnergie heeft met de WIS de financiële middelen om de nodige infrastruc-

Ardine Nicolaï in de Copernicusstraat: de leidingen zijn gelegd

tuur bij Science Park te bouwen. Deze wordt dan op het door de gemeente aangelegde deel van het net aangesloten, onderdoor het spooremplacement in het traject van het spoorviaduct Molukkenstraat. Daar waar het warmtenetwerk ingegraven ligt, wordt voor installatie per woning een investering in bouwtechnische aanpassingen en inductiekoken gevraagd. Bewoners van die delen van Middenmeer die niet onder het gemeentelijk groot onderhoud vallen, zullen hun koppelingsmogelijkheid aan het warmtenet voor hun deur ingegraven kunnen krijgen, als de wens aangesloten te worden bij voorkeur van deur tot deur vastgelegd is. Alleen als voldoende bewoners een start-intentie

ondertekenen zullen banken het benodigde geld durven uitlenen, en kan succes gevierd worden. Ga naar info@meerenergie.amsterdam en maak je intentie hard.

Dit pioniersproject kan een voorbeeld worden dat aantoonst dat een coöperatie in vergelijking met commerciële partijen een geschikt middel is om in een bestaande bebouwde omgeving met eigenaren, huurders en gebruikers een warmtenet te realiseren. De kleine coöperatie 'Het KetelhuisWG' op het Wilhelmina Gasthuisterrein in Oud-West is al actief. #

Voor een wandelaar valt er veel architectuur te genieten in Oost en de Watergraafsmeer. Denk daarbij aan leuke details, stijl, inpassing, materiaalgebruik, ritme en maat in de gevel.

Deze rubriek licht dat uit en laat ook meer weten over de ontwerper van het object. Naast al lang bestaande bouwwerken komen ook vernieuwing en toevoegingen aan de orde.

Romeinse basilica als inspiratie

Tekst: Robert van Andel | Fotografie: Henk Pouw

De Onze Lieve Vrouwekapel aan het 's-Gravesandeplein en de protestantse kerk 'De Bron' aan de Middenweg/Hugo De Vrieslaan hebben beide de vorm van een Romeinse basilica. Hoe ziet die overeenkomst eruit?

Kerkgebouwen vormen in de architectuur een bijzondere categorie. Ze kunnen uiterst eenvoudig en klein zijn tot schitterend, groots of ontzagwekkend en kennen een onbegrensde variatie aan bouwstijlen. In de bebouwde omgeving van dorpen en steden vormen kerkgebouwen van oudsher belangrijke herkenningspunten al of niet in combinatie met een toren. In Oud-Oost en de Watergraafsmeer verdwenen enkele kerken door brand of afbraak. In een geseculariseerde samenleving zijn kerken naast gebedshuizen ook waardevol erfgoed dat het verdient gekoesterd te worden.

Niet alleen protestant

De hoek van de Middenweg met de Hugo de Vrieslaan wordt gedomineerd door een forse, vierkante, iets taps toelopende toren met hoog geplaatste uurwerkwijsers aan vier kanten. (De klok, die al heel lang de tijd foutief aangeeft, is eigendom en verantwoordelijkheid van de gemeente Amsterdam).

Kerken zijn nu waardevol erfgoed

De stoere gemetselde toren wordt bekroond met een elegante, achtkantige klokkenstoel. De windvaan bovenop is een goudkleurige vis, het Ichthus symbool, een vroeg christelijk teken. De eveneens uit baksteen opgetrokken kerk naast de toren dient de Watergraafmeerse gemeente van de PKN (Protestantse Kerk in Nederland) maar wordt ook gebruikt voor samenkomsten van een immigrantengemeenschap. Tegenwoordig, na interieuraanpassing aan kleinere bezoekersaantallen, draagt de kerk als naam 'De Bron'.

Vroeg christelijk

In 1939 juist voor de Tweede Wereldoorlog werd dit gebouw door de groeiende Watergraafmeerse hervormd protestantse gemeente in gebruik genomen onder de naam Emmakerk. De architect, ingenieur Gijsbert Friedhoff, was midden vorige eeuw een succesvol vertegenwoordiger van de traditionalistische Delftse architectuurschool. Van 1946-1958 direct na de Tweede Wereldoorlog was hij rijksbouwmeester. Hij zocht met zijn opdrachtgever inspiratie voor een nieuwe architectuur 'door romantische bezinning op oeroude essentiële leerstellingen van het christendom' en kwam uit op de basilicavorm van de vroeg christelijke kerkenbouw.

Absis

In de fundamenten van veel Europese oude kerken en kathedralen zijn sporen terug te vinden van de vroegste kerkbouw op door de eeuwen

Friedhoff ontwierp in de jaren vijftig vorige eeuw kantoorgebouwen in Den Haag voor de Ministeries van Defensie, Onderwijs en Landbouw die gebouwd werden waar het geallieerde bombardement op het Bezuidenhout, in Den Haag een uitgestrekte ruïne achtergelaten had. Het voormalige belastingkantoor aan de Wibautstraat - nu Kohnstammhuis van de Hogeschool van Amsterdam - is ook van zijn hand en is voor Dwarslezers een vertrouwd beeld. Het is exemplarisch voor Friedhoffs stijl. Hij ontwierp kantoorgebouwen die voor de destijds gangbare beperkte hoogte van Nederlandse steden heel fors waren met evenwichtige kantoorgevels en herhalende monumentale elementen zoals bijvoorbeeld de lange rij kolommen over verschillende etages van het HvA-gebouw. De aandacht voor de modernistische architectuur waarvan de oorsprong ligt bij 'het nieuwe bouwen' heeft de bouwkunst van de Delftse school verre overvleugeld, toch verdient ook deze waardering. Een bijzonder weetje: het al vele jaren (met de blik van nu dubieuze) Van Heutmonument aan het Olympiaplein is ook door Friedhoff ontworpen; het is ontdaan van aanstootgevende kenmerken en hernoemd tot Monument Indië-Nederland. Het symboliseert nu historische verbondenheid en waar dat passend is excuses.

voor kerkbouw gebruikte plekken. In het allereerste, oudste grondplan is dan bij opgravingen vaak de basilicavorm te zien; een eenvoudig rechthoekige middenbeuk, of het schip, met aan beide

lange zijden zijbeuken. Standaard was de middenbeuk afgedekt met stompzadeldak en de zijbeuken met lagere daken parallel aan de dakschilden van de middenbeuk. De lichtinval van de middenbeuk komt van hoog boven de doorgang naar de zijbeuken geplaatste vensters. De stijlform van deze vroeg christelijke basilica's was zelf een kopie van standaard seculiere Romeinse openbare ruimtes zoals vergaderzalen en gerechtsgebouwen. Aan de korte kant tegenover de korte kant met de ingang plaatste men aan de middenbeuk een doorgaans halfronde uitbouw, de absis. Met de uitbouw ontstond een ereplaats voor de Romeinse rechter en bij kerken de plaats van het altaar.

Knipoog Italiaanse bouwkunst

De eenvoud van het Friedhoffs kerkontwerp van buitenaf is te zien door vanaf het kruispunt de toren en de linksgelegen kosten- en predikantenwoning weg te denken. Om de kerk een echte protestantse gehoorzaal te laten zijn, is afgezien van een absis. Als gehoorzaal met oorspronkelijk 1000 stoelen diende middenbeuk en zijbeuken zoveel mogelijk één ruimte te zijn. Daarom koos men voor zo slank mogelijke zuilen, wat ook anders is dan bij een originele basilica. Die vorm van een basilica is ook na de herinrichting te zien aan de dakindeling. Friedhoffs kerkarchitectuur kreeg in 1998 de status van rijksmonument. In de combinatie van toren en basilica heeft Friedhoff volgens sommigen een knipoog gegeven naar Italiaanse bouwkunst, een Toscaanse toren naast een Romeinse basilica.

Screen en sober

Ook in het OLVG is een basilica vorm te vinden. Dit jaar is het 25 jaar geleden dat de Onze Lieve Vrouwekapel in gebruik genomen werd. Het gebouw is een op het ziekenhuisterrein gelegen kleinood dat niet snel vergeten wordt als je het eenmaal ontdekt hebt. Aan het 's-Gravesandeplein vormt de

Lees meer over de architectuur in Amsterdam-Oost op oost-online.nl

blinde zijgevel met 9 tapse steunberen een bescheiden, verzorgd, uit grove gemëleerde witte dikformaat baksteen gemetseld element. Deze muur bevindt zich tussen een aaneenschakeling van allerlei dienstentoeegangen tot het ziekenhuisterrein. Zelf heeft de kapel geen ingang aan het plein en het hek naar het kapeltuintje is ook dicht. De toegangsdeuren tot de kapel staan wel vrijwel altijd open maar zijn alleen bereikbaar vanuit een zijgang van de lichtstraat, de brede centrale as van het ziekenhuis. Het ontwerp van de kapel is gemaakt door EGM architecten, het bureau dat destijds de structuur en modernisering van het ziekenhuis vorm gaf. De toegang via het ziekenhuis maakt dat de volle aandacht van bezoekers meteen op het interieur valt. Het is genieten van deze binnenkant, een zuivere basilicavorm! De eenvoudige bouwkundige vormgeving zonder versiering straalt serene, bijkans 'protestantse soberheid' uit. De zijbeuken en het schip zijn op klassieke wijze met elkaar verbonden door tweemaal zeven doorgangen, ieder uitgevoerd als romaanse boog, met de lichtinval via tweemaal zeven romaanse vensters daarboven. Het altaar in de absis en enkele bescheiden geplaatste iconen maken duidelijk dat het gebouw alle denominaties verwelkomt en ruimte geeft aan ieder die contemplatie of troost zoekt. Tegenover de ingang van de kapel zijn de medewerkers van de dienst geestelijke verzorging OLVG gehuisvest. #

In de Rooms Katholieke traditie heeft de aanduiding van een kerk als basiliek ook een tweede, niet bouwkundige betekenis. Het betreft dan een door de paus toegekende eretitel aan een kerk met een bijzondere religieuze betekenis vanwege een wonderlijke historische gebeurtenis, die geleid heeft tot pelgrimages.

Tweede leven voor kleding en speelgoed

Tekst: Ank Engel | Fotografie: Annemiek van der Heijden

Zo'n dertig jaar geleden startte de tweedehands Kinderkleding- en Speelgoedbeurs in kinderdagverblijf De Toverlantaarn in de wijk Jeruzalem. De beurs werd te groot en verhuisde in 2014 naar de Frankendaelschool waar vrijwilligers twee keer per jaar de organisatie op zich nemen. Het uitgangspunt is dat kinderen snel uit hun kleding groeien, die daarna nog goed bruikbaar is voor andere kinderen.

Annemiek van der Heijden, een van de acht organisatoren: 'De beurs is toegankelijk voor mensen uit de buurt én van daarbuiten. Op vrijdagavond sorteren we de kleding, hangen alles netjes op maat en soort, en zetten het speelgoed gezellig neer. Daar werken we met zo'n 25 vrijwilligers aan. Op de beursdag draaien we met twee ploegen van 15 tot 20 mensen. Na afloop ruimen we op en sluiten af met een borrel. Er zijn veel ouders bij, maar ook vrijwilligers van buiten de school.'

Leuke prijs

Kleding en speelgoed is er voor kinderen vanaf 1 jaar (maat 80 tot 176). 'Het speelgoed dat wordt ingebracht is verrassend divers', zegt vrijwilliger Thecla van Meer, 'Waardoor er voor kinderen van alle leeftijden iets leuks te ontdekken valt. Leesboeken zijn favoriet. Donald Duck, houten speelgoed en Lego worden goed verkocht, evenals sportkleding.'

Er zijn zeven kassa's en er kan worden

gepind. 'De selectie van alle spullen is streng', zegt Pam Comfurius, 'Daardoor hebben we in de loop der jaren een goede naam opgebouwd. Mensen vinden hier echt kwaliteit. Sommige klanten heb ik al vijftien jaar meegemaakt. Ik vind het hoopvol, dat we in tijden van online shoppen als beurs zijn blijven bestaan. Ik denk omdat mensen er ook waarde aan hechten dat je twee keer per jaar een hele zomer- of winteroutfit voor een leuke prijs bij elkaar kunt shoppen en omdat je al die vrijwilligers elke keer weer ontmoet'.

Iets moois neerzetten

Nieuwe vrijwilligers zijn welkom. Sarah Tegel: 'Het is gezellig. Vrijwilligers leren nieuwe mensen kennen en er ontstaan vriendschappen'. Sanne de Bos voegt eraan toe: 'Naast dat het ontzettend gezellig is en leuk om samen in een weekend iets moois neer te zetten, is het ook waardevol om op deze manier bij te dragen. Wanneer je ziet hoeveel kleding er wordt ingebracht, besef je opnieuw dat er meer dan genoeg kleding beschik-

Alle vrijwilligers vinden helpen op de beurs vooral heel gezellig

baar is. Fijn dat we spullen een tweede leven geven'.

De volgende beurs is op 19 september (11.00 - 13.00 uur). Verkopers kunnen zich aanmelden en leveren de dag voor de beurs alles schoon, compleet en met prijskaartje aan. Van de opbrengst is 85% voor de verkoper en 15% voor de school. 'Het geld wordt goed besteed', zegt Annemiek. 'Er zijn tafels en banken gekocht, de bibliotheek is vernieuwd

en het speelplein heeft een opfrisbeurt gehad.' Verkopers mogen niet-verkochte spullen doneren of kunnen deze aan het einde van de beurs weer ophalen. Donaties gaan naar lokale initiatieven die gezinnen extra ondersteuning bieden. Wil je vrijwilliger of verkoper worden of op de maillijst? Stuur een bericht naar kledingbeurswgm@gmail.com #

Frankendaelschool Hogeweg 61 - 63

#Dwars Zittertjes

Heeft u zelf ook iets dat u dwars zit? In deze rubriek kunt u een ergernis uit uw dagelijkse leven kwijt. Mail uw ongenoegen (max 150 woorden) naar: dwarskrant@gmail.com Vermeld altijd uw volledige naam en leeftijd. De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen in te korten.

Ik ben te gast

Naar een winkel ga ik omdat ik iets moet kopen: daar blijf ik niet langer dan nodig. Maar naar een horecagelegenheid ga ik niet alleen om wat te eten en/of te drinken, maar ook voor de gezelligheid. Voor de sfeer. Hoogst irritant vind ik het dat je tegenwoordig nogal eens een QR-code op de tafel aantreft als je ergens iets gaat nuttigen. Met je telefoon moet je dan bestellen. Dan hang je met je gezelschap boven zo'n kloteschermpje en probeer je al scrollend een keuze te maken uit een reeks miniplaatjes. Wég gesprek! Wég sfeer! Noem me ouderwets, maar ik wil door een Echt Mens welkom worden geheten, en een Echte Menukaart aangereikt krijgen. Want in een winkel ben ik consument, maar in een horecagelegenheid ben ik GAST! (En breek me de bek niet open over de overal oprukkende betaalautomaten waar de fooi al in percentages staat aangegeven...)

Naam en adres bij de redactie bekend

Agressief reageren heeft geen zin

Tekst: Lennie Haarsma

Geweld en agressie tegen hulpverleners en andere professionals met een publieke taak vormen een hardnekkig maatschappelijk probleem. Cijfers over 2025 laten zien dat jaarlijks meer dan 13.000 incidenten plaatsvinden waarbij agenten te maken krijgen met fysieke of verbale agressie.

Agenten hebben te maken met slaan, schoppen, inrijden op een politievoertuig, zware mishandeling en poging tot doodslag. Guido Oostrom is woordvoerder van de politie Amsterdam-Amstelland en heeft het allemaal voorbij zien komen. 'Onlangs was een collega hard op zijn hoofd geslagen, werd naar het ziekenhuis gebracht en bleek een hersenschudding te hebben. Ook in het uitgaanscircuit komt veel agressie tegen agenten voor.' Hij noemt concrete voorbeelden van collega's uit Amsterdam-Oost die met geweld te maken hebben gehad en blikt terug op zijn eigen ervaringen toen hij nog op straat werkte. 'Als iemand wordt aangehouden en omstanders zich ermee gaan bemoeien, leidt dit vaak tot escalatie van het geweld.'

PTSS

Guido vertelt hoe belangrijk nazorg is als een agent met geweld te maken heeft gehad. Hij ziet een duidelijke ontwikkeling waarbij er meer oog is voor de gevolgen van ingrijpende gebeurtenissen, zoals geweld tegen de politie. 'Er is veel meer aandacht als iemand iets heftigs meemaakt, wat voor de verwerking ervan van belang is. Ikzelf maakte ooit zo'n incident met een klein kind mee. Dat kwam hard aan, omdat ik net vader was geworden. We zijn ook maar mensen. Er is debriefing, er wordt actief gevraagd hoe collega's het beleefd heb-

ben. Er is steun van de leidinggevende en directe collega's. Daarnaast kunnen collega's terecht bij het Team Collegiale Ondersteuning. Er wordt ook voorlichting gegeven, bijvoorbeeld over hoe belangrijk het is om erover te praten en welke steun je kunt krijgen, bijvoorbeeld van je thuisfront. In sommige situaties wordt iemand die een of meerdere heftige incidenten heeft meegemaakt tijdelijk in de luwte gehouden. Ook binnen de politie krijgen collega's te maken met PTSS. In sommige gevallen zijn de

gevolgen zo groot dat iemand zijn werk uiteindelijk niet meer kan voortzetten.'

Fouten en klachten

De politie ligt soms onder vuur als het gaat om het gebruik van geweld. Guido herkent dit. 'Het is niemands doel aan het begin van een dienst om met een wapenstok te slaan. En natuurlijk worden er fouten gemaakt en leren we van situaties. Geweldsaanwendungen worden achteraf getoetst en we zijn kritisch naar onszelf. Ik zou mensen willen zeggen, als je het ergens niet mee eens bent op straat, zoek dan op een later moment naar een passende manier om daarover een klacht in te dienen of je bezwaar kenbaar te maken. Het heeft geen zin om daar op dat moment agressief op te reageren.' #

‘Vergeet de hoop niet, breng me terug’

Tekst: **Jaap Stam** | Fotografie: **Frank Schoevaart**

De plaatsing van dertien Stolpersteine was het sluitstuk van een intensieve speurtocht naar de levensgeschiedenissen van door de nazi's vermoorde Joden die in twee panden aan de Middenweg woonden. Vijftig stenen lagen er al. ‘De bewoners zijn weer bij elkaar.’

Kees Schakel en Eveline van Emmerik bij de Stolpersteine voor Middenweg 195

Wie langs Middenweg 195 en 201 loopt kan het niet ontgaan: 63 Stolpersteine liggen in de stoep. Een herinnering aan de gruwelijke geschiedenis van de twee panden waar in 1943 de nazi's binnenvielen. Op 195 runde Margaretha de Groot (vermoord op 16 juli 1943 in Sobibor) een Joods ‘tehuis voor rust- en hulpbehoevenden’. Haar zus Fijtje Kischneider-De Groot (Sobibor, 2 juli 1943) dreef op 201 een Joods pension en woonde er met haar echtgenoot. De zussen waren verpleegster van beroep.

Op Middenweg 195 woonden ook mensen met een rugzakje, zoals we dat nu noemen, zegt Eveline van Emmerik, de huidige bewoonster. De GGD nam er poolshoogte om te controleren of het gemeenschapsgeld goed werd besteed. ‘De verzorging bij Zr. De Groot is goed’ en ‘Het Tehuis, dat een keurigen, prettigheden indruk maakt, is berekend op +20 patiënten,’ noteerde een controleur.

‘Huis leeggehaald. Afrekening door-gestuurd’

De dossiers van een aantal bewoners liggen in het Stadsarchief. ‘Huis leeggehaald. Afrekening door-gestuurd.’ Ze waren bij de razzia van 5 februari 1943 opgepakt en weggevoerd. Hun uitkering werd maandelijks betaald, de Sociale Dienst vorderde 23 dagen terug. Van Emmerik: ‘Leeggehaald... ik krijg kippenvel als ik dat lees. Administratief is het juist, maar met de wetenschap dat ze door de Duitsers zijn weggehaald, gedeporteerd en vermoord is het heel koud.’

‘Wat is hier in godsnaam gebeurd?’

36 Stolpersteine liggen voor Middenweg 201. Voor nummer 195 liggen er 27. Ze getuigen van zestig moorden. Hoe griezelig efficiënt de moordmachine van de nazi's werkte blijkt uit de korte tijd tussen de razzia's, de deportatie uit Westerbork en de datum van overlijden. Vaak niet meer dan luttele dagen. Twee stenen zijn voor de naamgeving van de tehuizen, een voor Julius Vischjager (1937-2020), pianist, journalist en uitgever van de handgeschreven *The Daily Invisible*, die als kind woonde op 201. Achterop de fiets van een verzetsstrijdster is hij buiten Amsterdam in veiligheid gebracht. Van Emmerik: ‘De stenen zijn voor mensen die vervolgd zijn in de oorlog. De oorlog heeft Julius voor de rest van zijn leven getekend.’

Eind april 2011 had *Het Parool* een bijlage met adressen waar Joodse gezinnen woonden voordat ze werden gedeporteerd. Middenweg 195 en 201 stonden erin. De bewoners wisten van niks. Eveline van Emmerik: ‘Mijn oudste dochter zei: wat is hier in godsnaam gebeurd?’ Kees Schakel (die tot vorig jaar op Middenweg 201 woonde): ‘Het kwam behoorlijk binnen. We woonden in een monument zonder dat we het beseften.’ Onafhankelijk van elkaar gingen ze op onderzoek uit. In het Stadsarchief stuitte Schakel op lijsten van bewoners van zijn huis. Lijsten met namen, bladzijden lang, met de hand geschreven. Wanneer iemand in het huis was komen wonen, wanneer iemand was

verhuisd en waarheen. Duitsland stond bij veel namen. Het duizelde Schakel. Zijn huis is bewoond geweest door tientallen, zo niet honderden mensen.

Veel tijd heeft Van Emmerik gestoken in het zoeken van nabestaanden en het uitpluizen van de levensgeschiedenissen van de bewoners. Het Stadsarchief, politierapporten, het Digitaal Joods Monument, het Niod, de zoekmachine Delpher van de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag – niets liet zij onbenut. De kleinste details als bewijs van het leven van de Joodse bewoners heeft ze opgedoken. Zoals de aangifte van de diefstal van een herenrijwiel van 20 gulden.

‘Als ik daar niets mee doe dan verwaait het’

Ondanks intensief speurwerk heeft ze geen foto's gevonden van de zussen De Groot. Van Emmerik blijft zoeken. ‘Het zou heel bijzonder zijn als foto's van die twee en ook van andere bewoners boven water komen. Een gezicht hebben bij de namen versterkt het gevoel van kennismaking, dat zou het beeld van het leven hier in huis nog meer invulling geven.’ Bovendien wil ze een boekje maken over het leven in Joodse rusthuizen voor en tijdens de Tweede Wereldoorlog. ‘Ik heb zoveel materiaal verzameld. Als ik daar niets mee doe dan verwaait het.’

In januari 2024 hebben Van Emmerik en Schakel de Stolpersteine aangevraagd. De laatste zeven van de 27 stenen bij Middenweg 195 zijn 19 juni

geplaatst. Drie weken later volgden de laatste dertien van de 36 stenen bij Middenweg 201. Gadeslagen door ruim vijftig zwijgende belangstellenden, onder wie veel nabestaanden van vermoorde Joden, plaatsten twee medewerkers van de gemeente de in de zon schitterende stenen. De stilte werd onderbroken door de doffe tikken van de rubberen hamer waarmee de Stolpersteine in het gelid werden gelegd en het (vanwege de vakantie spaarzame) verkeer op de Middenweg.

Schakel: ‘De woningen zijn geen officiële monumenten, mogen ze monumenten in ons hart zijn ter nagedachtenis van de vermoorde bewoners.’

Van Emmerik: ‘Ze zijn weer bij elkaar. We zullen ze nooit vergeten en hun verhalen vertellen.’

‘In mijn huis woonden tientallen mensen’

Aan het slot van de ceremonie werd Al kol elle (Dit alles) van de dichtster Naomi Shemer gezongen. Een deel van een terugkerende strofe luidt vertaald:

*Ruk wat geplant is niet uit
en vergeet de hoop niet,
breng me terug.*

Bijna 4.500 Stolpersteine
Stolpersteine (struikelstenen) zijn bedacht door de Duitse kunstenaar Gunter Demnig. Het zijn kleine messing plaatjes in het trottoir voor woningen van mensen die door de nazi's zijn vervolgd. De eerste steen werd in 1992 geplaatst in Keulen. De eerste Stolpersteine in Amsterdam werden gelegd op 4 mei 2009 voor sportverslaggever Han Hollander en zijn vrouw. Er liggen een kleine 4.500 stenen in de stad, het hoogste aantal in Nederland en het derde van Europa na Berlijn en Hamburg.

‘Demnig wilde de slachtoffers een naam en plek teruggeven, precies daar waar ze leefden,’ zegt An Huitzing. Van honderden slachtoffers heeft zij nabestaanden gezocht. ‘Het is voor hen belangrijk om erbij betrokken te zijn, het zoekproces en de plaatsing werken helend. Niet iedereen kan zoeken, het is fijn als je hen daarbij kunt helpen.’

Ze was ook betrokken bij het reconstrueren van de levens van de bewoners van Middenweg 195 en 201. Samen met Eveline van Emmerik las ze de verhalen voor van de dertien bewoners voor wie afgelopen zomer een steen werd geplaatst op de stoep voor Middenweg 201.

Huitzing schat dat ze bij een kleine tweeduizend Stolpersteine in Amsterdam betrokken is geweest. ‘Al die familietakken zie je eindigen in Auschwitz, Sobibor of een ander vernietigingskamp. Elke steen is een klein monument en een begin van een gesprek.’ #

Kunst is medicijn

Tekst: **Wendy Danser** | Fotografie: **Frank Schoevaart**

Dafne Arlman werkt als grafisch ontwerper, illustrator en uitgever. Daarnaast helpt ze mensen bij het vinden van hun eigen creatieve weg. “Het mooiste is wanneer iemand ontdekt: dit ben ik. Dit kan ik. Dit wil ik maken.” Dwars nam een kijkje bij deze veelzijdige creatieveling.

Dafne Arlman; ‘Het begon met een autobiografisch schetsboek.’

Het atelier van Dafne ligt verscholen achter de Middenweg in de binnentuin tussen de Wakkerstraat en de Ringdijk.

De ingang naar de tuin bevindt zich aan de Middenweg, onder het appartementencomplex dat is gebouwd op de

plek waar tot 1975 een bioscoop (het Bio Theater) was gevestigd. Na vijftien jaar thuiswerken vond Dafne hier in 2022 een eigen werkplek: “Toen deze locatie op mijn pad kwam, was dit het enige atelier van de zes dat nog niet was verkocht. Het had een kleine tuin en een grote werkruimte en ik kon er lesgeven: precies wat ik zocht.”

Boeken

“Van jongs af aan was ik altijd aan het tekenen,” vertelt Dafne. Na de Design Academy werkte ze als grafisch ontwerper bij een bureau. In 2003 na een chemobehandeling tegen Hodgkin, besloot ze haar oude liefde weer op te pakken. “Ik wilde mijn creativiteit voeden en voorkomen dat ik weer ziek zou worden”, aldus Dafne.

Niet lang daarna begon ze voor zichzelf en ging ze boeken uitgeven onder de naam Arlman Publishing. Ze maakt onder andere illustraties en begeleidt mensen bij het uitgeven van hun eigen boek.

Kruispunt

Sinds 2012 geeft Dafne diverse cursussen bij MK Ateliers (voorheen MK24). Een belangrijk keerpunt was toen ze het boek *The Artist's Way* van Julia Cameron - over het opheffen van creatieve blokkades - ontdekte. “Ik werkte het hele boek door en vond het zo krachtig dat ik de methode wilde doorgeven. Samen met Mascha Hendriks ben ik toen *The Artist's Way* cursussen bij MK Ateliers gaan geven.

The Artist's Way trekt vaak mensen aan die op een kruispunt in hun leven staan:

mensen die een burn-out hebben of die iets anders willen. Laatst sprak ik een oud-cursist die nu de Schrijversvak-school doet. Dat vind ik prachtig.”

Teken je leven

In 2024 startte ze haar eigen cursus ‘Teken je leven’. De aanleiding was persoonlijk: het verwerken van het verlies van haar ouders en het afscheid van haar jeugd. “Ik maakte een autobiografisch schetsboek en dat hielp me zo goed dat ik dacht: dit zouden anderen ook kunnen doen.”

De cursus werkt met thema's, zoals huizen waarin je hebt gewoond, je scholen, je helden en uitdagingen die je in het leven hebt gehad. “Iedereen vult het anders in. De een tekent, de ander schrijft gedichten en weer een ander maakt collages. Het wordt echt je eigen boek.”

Huisportretten

In 2025 begon Dafne met het maken van ‘huisportretten’: een tekening van een huis in zijn omgeving vanuit vogelperspectief. Dafne: “Ik tekende eerst mijn eigen tuinhuis. Daarna volgden de familiehuizen, maar ik heb ook iconische plekken in Oost-Watergraafmeer geportretteerd zoals het huis in Park Frankendaal en het huis bovenop de Ringdijk.” Nu werkt ze aan een Amsterdam-serie én een buitenhuis-serie.

Maar Dafne doet nog veel meer: ze coacht, geeft workshops boekbinden et cetera. #

Op haar website vind je alle informatie: www.dafnearlman.nl

Tijdreiscafé in Indische Buurt

Tekst en foto : **Jaap Kamerling**

Buurtmuseum Indische Buurt komt dit najaar met een nieuw initiatief: een historisch spreekuur voor bewoners. De eerste keer is op woensdag 7 oktober om 10 uur. Het is een soort tijdreiscafé. Buurtbewoners kunnen dan eens per maand met elkaar praten over hun belevenissen in de buurt vroeger en nu. Sommige van de verhalen worden op schrift gesteld en opgenomen op de site van het Geheugen van Oost.

Rob van Veelen is coördinator van het museum en hij is blij met de samenwerking met het Geheugen van Oost. Hij was van 2008 tot 2016 ‘participatiemakelaar’ onder de directe verantwoordelijkheid van de wethouder van stadsdeel Zeeburg. Samen met de gebiedsmakelaar van Oost, Broer Soolisma, vormde hij een directe schakel tussen buurtbewoners en het stadsdeelbestuur. Ze zaten zelden op

kantoor en werkten gewoon temidden van de buurtbewoners zelf. In die tijd werden de Indische buurt en de Transvaalwijk verklaard tot zogeheten Vogelaarwijken, in veel opzichten achterstandsbuurt. Minister Vogelaar gaf voorrang aan sterke openbare voorzieningen om de buurten op te peppen en zo kwam er bijvoorbeeld de prachtige Oba-bibliotheek op het Javaplein, waar nu het buurtmuseum regelmatig exposeert met panelen over de buurtgeschiedenis.

Zonder muren

Het museum ontstond in 2013 toen buurtgenoot Henriët van der Veen in Mexico meemaakte, dat het locale erfgoed niet in de buurt zelf mocht blijven maar meteen moest verhuizen naar het grote museum in Mexico City. Dat willen we hier in onze buurt niet, zei Henriët en ze deed het stadsdeel het voorstel voor een eigen buurtmuseum. En dan een zonder muren, gewoon in wisselende settings midden in de buurt zelf. Er kwamen infoborden bij historisch interessante punten in de buurt, zoals het Badhuis aan het Javaplein. Het was tot 1982 een collectief badhuis voor de bewoners, die vaak nog geen douche hadden. Maar ook bijvoorbeeld de synagoge die enige tijd gevestigd was op

de eerste verdieping van Albert Heijn aan de Molukkenstraat. Een infobord in de entreehal herinnert daar aan.

Voor nieuwkomers

Van Veelen: “Veel oude buurtbewoners zijn destijds vertrokken naar Almere en Purmerend en zij namen hun geschiedenis mee. Dat betekende wel dat voor nieuwkomers, migranten en expats de banden met de buurtgeschiedenis werden doorgeslagen. Die band willen we met ons werk nu herstellen. Rogier Schravendeel schreef een boekje over de geschiedenis van de buurt, maakte een site – indischebuurt.nl en schreef teksten voor historische buurtwandelingen. En veel nieuwkomers werden verrast door wat de buurt buiten de befaamde Javastraat met z'n hippe coffeeshops ook nog te bieden heeft. Het Ambonplein bijvoorbeeld. Er kwam een schaatschool en een Vrouwencentrum. Bij Fifty Second spelen jonge theatermakers toneel voor kinderen die thuis haast geen Nederlands leren en zo er spelenderwijs mee in aanraking komen.”

Cultuur voor allemaal

Het buurtmuseum maakte de buurt met een expositie twee jaar geleden ook bewust van de strijd die is gestreden voor het recht op wonen. De krakers stredden voor dat mensenrecht tegen het ‘eigendoms-

recht’ dat huisjesmelkers als Gerard Bakker zich aanmatigden. De man werd min of meer de buurt uitgejaagd. Ook was er een expositie over de dak- en thuislozen van de Regenbooggroep in de buurt.

Van Veelen kondigt ook een nieuw boekje over de buurtgeschiedenis aan. “Compleet met QR-codes om meer informatie te vinden over leuke buurtwandelingen bijvoorbeeld. Er is een sponsorverzoek gedaan aan de woningbouwcorporaties want de centrale stad geeft liever geld uit aan ‘hogere’ cultuur. We kregen dit jaar geen subsidie meer. Maar buurtcultuur is de cultuur van ons allemaal, rijk en arm, hoogopgeleid en laaggeschoold.” #

Er zijn al 24 aangevulde en verbeterde infoborden over de geschiedenis van de buurt gereed gekomen. De eerste worden nu geplaatst.

Beter honing dan azijn

Tekst: Carolien Gevers

Het wordt een warme, veelzijdige wandeling vandaag met wijkagent Belinda. We lopen door het oostelijk deel van haar Transvaalbuurt, die zich bevindt tussen de Transvaalkade en het Muiderpoortstation, inclusief Oostpoort, en maken van alles mee: verhitte gesprekken, sneue verhalen, hartelijke bedankjes, bijzondere vondsten en mooie initiatieven.

Wijkagent Belinda onderzoekt of de deur goed op slot zit

Twee jaar doet Belinda (56) dit nu en ze houdt van haar werk. Ooit opgeleid bij bureau Flierbosdreef in de Bijlmer werkte ze al 19 jaar bij bureau Linnaeusstraat als districtsrechercheur. “Tot ik al die ellende een beetje zat was. Ik wilde wat socialers en zo kwam ik uit bij de wijkagent.”

Geluidsoverlast

Dit wordt even later meteen geïllustreerd. We zijn op weg door de Transvaalbuurt naar een wooncomplex waar bewoners over en weer klachten over overlast hebben ingediend bij de woningbouwvereniging. Belinda is vaker bij deze mensen geweest en goed op de hoogte. Samen met een medewerker van de woningcoöperatie worden we bij binnenkomst hartelijk ontvangen door een van de melders. We horen allerhande klachten over geluidsoverlast, vooral in de avonden. Wanneer de woningbouwmedewerker vervolgens laat weten dat er ook klachten over de melders zijn, wordt het emotioneel en horen we over al langer bestaande burenruzies. Belinda steunt de melders, maar toont ook begrip voor de andere kant. Rustig vat

ze alles samen en geeft ze suggesties. Uiteindelijk wordt afgesproken dat de woningbouwvereniging een nieuwe flyer maakt voor elke bewoner met alle vereiste leefregels en dat Beter Buren, een buurtbemiddelingsorganisatie waar de wijkagent soms mee samenwerkt, wordt ingeschakeld om de rust terug te brengen. Belinda blijft dit volgen en krijgt als we vertrekken een hartelijke bedank-hug van de melder. Belinda met een knipoogje: “Ik zeg altijd, respecteer elkaar, met honing bereik je nog altijd meer dan met azijn”.

Groot cadeau

We lopen verder en worden af en aan gegroet. Bij Biko aan het Steve Bikoplein is de daar werkende fysiotherapeut enthousiast als hij Belinda ziet. Ook kijken we er even in de mooie weggeefwinkel van Dynamo. Als we weglopen vertelt ze dat ze hier vaak moet denken aan een Nigeriaanse man die jaren op straat leefde en vaak rond het Bikoplein bivakkeerde. “Deed niemand kwaad, was geen junk of alcoholist en Biko ving hem soms op. Hij wilde na jaren terug naar Nigeria en dat ging zo lastig met alle

instanties en de vreemdelingenpolitie dat ik hem erbij heb geholpen. Ik kon het niet aanzien, en weet je wat hij deed? Van statiegeld van flessen kocht hij een mooi boeket voor me. Een groter cadeau bestaat er gewoon niet.”

Hangjongeren

Bij de Tugelaweg wijst ze op een speelterrein waar veel bewoners soms last van hebben. Niet door de spelende kinderen, maar door luidruchtige hangjongeren in de avond. Een vrouw in de deuropening is blij Belinda te zien en zegt spontaan dat alles rustig is. De jongeren zijn kennelijk op vakantie. Ook komt naar voren dat hier soms burencincidenten plaatsvinden over een openbare binnentuin waar burens met en zonder een eigen huis, gebruik van mogen maken. “Over honing en azijn gesproken, ha ha”.

Hangplek

Als we langs de Scooter Service lopen, vlakbij café Ruk & Pluk, wordt Belinda plagend toegeroepen..... “Hebben we weer wat gedaan en wie mag zij wezen?” Iedereen lachen. Dichterbij wat gemompel over ‘die ongeduldige Marokkaantjes met hun scooters die altijd ‘nu meteen’ geholpen willen worden en die je gewoon moet opvoeden in normaal goeie middag zeggen. Belinda: “Uh, uh... zo praten we niet hè, anders ga ik jullie nog opvoeden.” Lachend lopen we naar de overkant richting het Montessori Lyceum Oostpoort. Daar toetert een auto en roept iemand door het raampje hoe lekker rustig het nu is door de schoolvakantie. Belinda vertelt dat ze normaal vaak werk heeft rond de school. Verderop ligt het openbare Johan Cruijff

‘Ze steunt klagers, begrijpt ook de andere kant’

parkje, een voetbalplek voor jongeren, daar gekomen vanuit de KNVB. “Een mooi initiatief natuurlijk, maar helaas is deze plek, waar nog altijd gewoon gevoetbald wordt, steeds meer een hangplek van jongeren geworden. Niet alleen veel lawaai en geschreeuw van sjezende scholieren, maar ook vechtpartijtjes, troep en drugsoverlast tot laat in de avond. Het kernteam van de school, de gemeente en ik hebben straks onze handen er weer vol aan. Natuurlijk zijn er ook slapers maar die doen meestal weinig kwaad.”

Politiestickers

“Lekker rustig hè” klinkt het door de Van der Vijverstraat. Een man loopt enthousiast op Belinda af en zegt dat hij haar al miste. Hij vraagt een nieuwe politiesticker voor zijn voordeur. Ook verderop telkens opmerkingen van voorbijgangers

over de heerlijke rust momenteel. Belinda: “Natuurlijk deugen de meeste scholieren, maar je merkt wel dat vooral ouderen en mensen met jonge kinderen hier veel last van hebben en in de pauzes ook soms de ondernemers met drukte of kleine diefstalletjes. Loop je nog mee naar Joe Public? Die hebben iets verdachts gevonden rondom hun pand.”

Verdacht pakketje

Het reclamebureau aan het Paradijsplein heeft contact opgenomen met Belinda in verband met een aparte vondst. De manager is blij haar te zien. “Fijn dat je er bent. Ja, we hebben een verdacht pakketje gevonden, geen idee of je er wat mee kan. Het is een vuilniszak die hier ergens in de bosjes lag met een bijzondere inhoud. Hele dure make up spullen, een simkaart en een Van der Valk kaartje.” Belinda bekijkt het. “Goed dat je dit meldt, het zou zo maar om een berooving of ander misdrijf kunnen gaan. Ik neem dit even mee want kan kijken of ik de simkaart in ons politiesysteem kan vinden. Zo niet, dan vraag ik mijn collega Paul het Van der Valk kaartje even bij het Van der Valk hotel in zijn wijk te checken.” De manager: “Volgens mij zag ik het hotel in Tilburg staan.” Belinda: “Maakt niet uit want zij zijn een ketenorganisatie- ze lacht richting Dwars- ga ik toch weer mijn oude rechercheurspuurwerk doen en soms komen maanden later bepaalde cases opeens nog bij elkaar.” Tegen de manager: “Ik laat het je weten en mochten we niks vinden dan brengen we dit gewoon bij de Gevonden Voorwerpen afdeling van de gemeente.”

Mooi werk toch!

We lopen naar een pand tegenover het Muiderpoortstation. Belinda: “Dit is allemaal antikraak, waar nu alweer anderhalf jaar HVO Querido in huist. Zij doen zulke goede dingen, kom even kijken.” Binnen blijkt Belinda kind aan huis. Ze laat de kledingwinkel zien waar cliënten gratis kleding kunnen uitzoeken. De leidinggevende: “Kijk rustig rond, iedereen kan hier kleding brengen, maar het moet wel schoon en nog goed zijn.” Dwars is onder de indruk. Belinda informeert ondertussen of het slot nu echt weer goed is, en dat wordt haar bevestigend getoond. Even later staan we achterin in een grote ‘leerwerkplaats’ die er heel artistiek uitziet. Allerlei mensen zijn bezig. De een aan de naaimachine, de ander doet iets met houtbewerking, weer een ander met lampenkappen en iemand is aan het schrijven. Een van de hoofdbegeleiders komt lachend op Belinda af. “Kom je ook op 26 augustus naar onze Open ReStyle Dag? Vier van onze cliënten gaan dan ‘in metamorphose’ want worden mooi gekapt en bijzonder aangekleed en met ook live muziek en wat te eten en workshops voor wie wil.” Belinda, als we teruglopen: “Je zag vast hoe dankbaar mijn werk kan zijn!” #

Meer lezen?

oost-online.nl

Het kan zeker groener, vinden burgers

Tekst: Arie van Tol | Fotografie: Frank Schoevaart

‘Hoe maken we samen een groeiend Amsterdam groener?’ Dat was de centrale vraag die de 130 deelnemers van het Burgerberaad Groene Stad meekregen van de gemeente. Het leidde tot zestien ‘groene’ adviezen. De gemeenteraad stemde in grote lijnen in met de adviezen en de reactie van het college daarop. Een monitorgroep volgt nu de uitvoering.

Leo Euser was een van de in Oost wonende deelnemers aan het Burgerberaad Groene Stad

Vormen van burger(be)raden zijn de laatste jaren zowel landelijk als lokaal meer in zwang geraakt. Het wordt gezien als een kansrijke manier om bewoners te betrekken bij belangrijke maatschappelijke onderwerpen. In meer politieke bewoordingen: de participatie van burgers krijgt er een nieuwe impuls door, de kloof politiek – burgers kan er door worden verkleind.

Groene Stad

In Amsterdam worden drie lopende initiatieven geschaard onder de burgerberaden. In Buurthet Warm Huis hebben 80 bewoners in een drietal buurten in Amsterdam-Zuid adviezen over de warmtetransitie aan de lokale bestuurders voorgelegd. In het stedelijke Burgerberaad Schone Stad stond de vraag ‘Hoe houden we de stad beter schoon?’ centraal. De derde is het Burgerberaad Groene Stad. Aan die laatste ligt een referendum in juni 2024 ten grondslag. Er kon toen door Amsterdammers gestemd worden over aanpassingen in de Hoofdgroenstructuur. B&W beloofde meer bescherming van groen, maar de tegenstemmende meerderheid vertrouwde de politiek niet: er stonden ietwat te veel uitzonderingsbepalingen in de negentig pagina’s tellende tekst met aanpassingen.

Ingestemd

Op zaterdag 31 mei 2025 ging het Burgerberaad Groene Stad van start. De gemeente had middels lotingen gestreefd naar een zo representatief mogelijke deelnemersgroep. Zes bijeenkomsten onder vakkundige leiding en met veel inbreng van lokale deskundigen op het gebied van groen, en excursies naar relevante groenprojecten, leidden uiteindelijk in 2025 tot zestien ruim toegelichte adviezen aan de gemeente.

B&W kwam met een uitgebreide reactie, waarbij met alle adviezen, soms deels, werd ingestemd, dan wel in de vorm van uitvoering, dan wel in de vorm van nader te onderzoeken. Zelfs het meest verstrekende advies: de ondertunneling/overkapping van de A10 werd niet helemaal afgeschoten. Een flinke meerderheid in de gemeenteraad steunde in februari 2026 het rapport en de reactie erop.

Groen vs woningbouw

Leo Euser was een van de in Oost wonende deelnemers. Hij kijkt met tevredenheid terug op het proces en de adviezen van het Burgerberaad Groene Stad. ‘Het programma zat goed in elkaar en er was uitstekende begeleiding. Meedoen aan zo’n project vergroot de betrokkenheid, van mij, en van de meeste deelnemers. De adviezen zijn goed, weldoordacht en relevant. Bovendien serieus ontvangen door bestuurders, politici en ambtenaren.’ Nieuwsgierigheid was een argument om ja te zeggen tegen de uitnodiging anderhalf jaar geleden. ‘Maar natuurlijk is affiniteit met het onderwerp groen bij elke deelnemer belangrijk, ook bij mij. Met name het spanningsveld tussen groen en woningbouw heeft mijn belangstelling.’ Gevraagd naar een minpunt zegt Euser: ‘Zelf zou ik het mooi hebben gevonden als er binnen het burgerberaad ook ruimte was geweest voor gesprekken met andere belanghebbenden, bijvoorbeeld woningbouwcoöperaties, projectontwikkelaars, ondernemers en/of actiegroepen.’

Integraal

In veel adviezen zijn drie kernpunten terug te lezen. Euser: ‘Ja, het eerste is dat groen altijd prioriteit nummer 1 moet zijn bij afwegingen. Het tweede

dat een integrale aanpak, een veel betere afstemming binnen de gemeente zeer gewenst is. Die wens hebben bestuurders en beleidsambtenaren overigens zelf ook in veel groene nota’s vastgelegd, maar de praktijk is zwaar onder de maat. Het derde is de samenwerking met bewoners. Die kan beter worden verankerd.’

‘Natuurlijk blijven er ook groene activisten en groene actiegroepen nodig’

Het Burgerberaad doet de volgende suggesties: het aanstellen van een regisseur Groene Groei binnen het ambtelijk apparaat en het instellen van een structureel adviesorgaan – à la de Cultuuraad -: het Amsterdams Groen Beraad (AGB). Ook bij andere adviezen lijken extra geld en extra beleidsambtenaren nodig om ambities van het Burgerberaad en de gemeente te verwezenlijken. Komt hierdoor de uitvoering niet te gemakkelijk op het tweede plan? ‘Dat dilemma is er vaak: geef je middelen uit aan beter beleid of aan betere uitvoering? Dat bijvoorbeeld onderhoud van groen verre van optimaal gebeurt, mede door een personeelstekort, is zeker een ernstig probleem. Duidelijk is ook dat de gemeente het de komende jaren eerder met minder dan meer geld moet doen.’

Meer ambitie

De overheid moet vooral ook samenwerkingspartners aansporen groen te denken en daar waar mogelijk vaker

dwingende afspraken met hen maken. Euser is optimistisch: ‘Met name bij de adviezen ‘Groen-intensief bouwen’ en ‘Groenvisie in nieuw- en verbouw’ is meer ambitie van gemeente én andere partijen nodig en mogelijk, denk ik. De uitwerking en concretisering bij deze twee adviezen zijn mooie voorbeelden van het secure werk van het Burgerberaad. En dat de reactie van de gemeente ook positief is, stemt hoopvol.’ Met veel meer reserve reageert de gemeente op het advies Groene Ring A10. Euser met een glimlach: ‘Het is het mooiste advies, ondertunneling van de hele Ring A10. Maar natuurlijk wisten we dat het opgevat zou worden als een onmogelijk vergezicht. Ook dat een kosten-baten analyse al miljoenen zou kosten, wisten we. En dat de gemeente niet gaat over de A10. Dat de denkrichting – eventueel meer gedeeltelijke ondertunneling, meer groen bij de Ring – wordt onderschreven door de gemeente is al mooi meegenomen.’

Groene daken

Praktische problemen rond groen blijven wat onderbelicht in het eindrapport. Ik noem de vele bezwaren tegen bomenkap, het slechte onderhoud op veel groene plekken in de stad en de saaie, al te goedkope en eenzijdige aanplant op nieuwe groenplekken als voorbeelden. ‘Het zijn problemen die zeker zijn aangestipt in de bijeenkomsten, maar ze hebben niet allemaal een plek gekregen in de adviezen of zijn nogal verstopt in de tekst. Zelf wil ik er nog wel een voorbeeld aan toevoegen: dat maar 2% van de daken in Amsterdam groen is, is een schande.’ We concluderen gezamenlijk: ‘Natuurlijk blijven er ook groene activisten en groene actiegroepen nodig.’

Door de meer beleidsmatige grote-lijnen-insteek blijven ook de vele concrete groeninitiatieven wat buiten beeld. Voorbeelden daarvan zijn stadsboerderijen, buurtmoestuinen, schooltuinen en volkstuinten.

Natuurlijk valt er heel veel onder gemeentelijk ‘groen’. Het plannen van meer nieuw groen en het beschermen van het bestaande groen spreekt het meest tot de verbeelding, maar onderhoud bijvoorbeeld en groenbeheer, waterbeheer en zorgen voor biodiversiteit zijn ook groentaken van de gemeente.

Monitorgroep

Euser erkent dat hij aan het begin en gaandeweg het traject van het Burgerberaad ook twijfels had: of de gemeente de adviezen wel serieus zou ontvangen, maar vooral ook of de gemeente er wel werkelijk mee aan de slag zou gaan. ‘Ik ben blij verrast hoe bestuurders en ambtenaren de adviezen werkelijk ter harte nemen door ze over te nemen in beleid dan wel door ze mee te nemen bij komende onderzoeken. En het beste bewijs voor de goede bedoelingen is de totstandkoming van een monitorgroep. Met ambtelijke ondersteuning volgt een groep ex-deelnemers aan het Burgerberaad de ontwikkelingen rond de gedane beloftes bij de adviezen. Nu en nog het komende ruim halve jaar. Het is de eerste keer dat een burgerberaad een dergelijk officieel vervolg heeft gekregen.’ #

www.openresearch.amsterdam/nl/page/120356/eindrapport-burgerberaad-groene-stad-2025
www.openresearch.amsterdam/nl/page/135892/bijlage-2---reactie-op-adviezen-burgerberaad-groene-stad

Dynamo samen in de buurt

Dynamo is er voor alle Amsterdam-mers. Of je nu op zoek bent naar hulp, iets leuks wilt doen of organiseren of je wilt inzetten voor je mede Amsterdam-mer, je kan bij Dynamo terecht.

www.dynamo-amsterdam.nl
www.dynamojong.nl
info@dynamo-amsterdam.nl
telefoon 020 46 09 300

Hulp nodig?

Amsterdammers (18+) met hulpvragen over geld, meedoen, zorg, wonen, gezondheid, werk en/of veiligheid kunnen terecht bij het Buurtteam Amsterdam.

www.buurtteamamsterdam.nl
info@buurtteamamsterdamoost.nl
telefoon 020 46 20 300

Dynamokind

Bij Dynamo zijn alle kinderen welkom bij de spelinloop (0-2,5), voorschool (2-4), kinderdagverblijf (0-4) en Talententent (4-12). Veilige en vertrouwde plekken in de buurt waar kinderen spelend leren en samen plezier maken. Kinderen krijgen de ruimte om zichzelf te zijn, nieuwe talenten te ontdekken en stap voor stap de wereld om zich heen te verkennen.

www.dynamokind.nl
peuters@dynamo-amsterdam.nl
telefoon 020 46 20 333

foto: Vera Duivenvoorden

Kracht van Oost op 18 september

Betrokken bewoners, creatieve initiatieven en een aanstekelijke energie. Dat is de Kracht van Oost! Op vrijdag 18 september vindt de tweede editie van Kracht van Oost plaats. Van 15-18 uur verandert het Oranje-Vrijstaatplein in een bruisende ontmoetingsplek vol inspiratie, activiteiten en verbinding.

We sluiten de middag van 18-19 uur feestelijk af met o.a. de Boostband in Podium Genieten. Beleef en ervaar hoe leuk jouw buurt is! Nieuw dit jaar op Kracht van Oost is de Groenmarkt.

Ontdek alles over groen wonen, buurt(moes)tuinen en creatieve manieren om plastic een tweede leven te geven. Doe mee met groene workshops, krijg tips van de groen-coach en proef de smaak van

duurzame, eerlijke producten. En vergeet niet om een plant op te halen om je huis of buurt een stukje groener te maken. #

www.dynamo-amsterdam.nl/
kracht-van-oost

Een zomer vol buurtactiviteiten

De hele zomer organiseerde Dynamo Jong leuke vakantieactiviteiten. Zo konden jongeren die deze zomer niet op vakantie gingen, genieten van een actieve en gezellige zomer dichtbij huis.

Met activiteiten als **Storm Aquapark** en **Poldersport de Kwakel** waren er volop momenten om samen te sporten, plezier te maken en nieuwe mensen te ontmoeten. Nu de zomer voorbij is, zijn onze negen locaties in Amsterdam Oost weer open met het reguliere activiteitenaanbod.

Je vindt Dynamo Jong ook in IJburg en de Borneolaan. Maar bij jou in de buurt bijvoorbeeld:

- In het Oosterparkhuis (Derde Oosterparkstraat 159); sport-, kunst-, cultuur- en media-activiteiten voor 10-15 jaar.

- In Jav'Art (Javaplantsoen 6) doen tieners mee in de mooie studioruimtes, sporten, koken en nog veel meer.
- In Het Parkhuis (Anfielddroad 110) doen jongeren uit de Watergraafsmere mee met leuke en nuttige activiteiten.
- Bij Club Dapper, midden in de Dapperbuurt (Pieter Nieuwlandstraat 31), ontdek-

ken tieners en jongeren hun talent tijdens leuke en leerzame activiteiten.

- JACO (Rhijnspoorplein 1); jongeren-talentencentrum gericht op muziek, kunst, cultuur, events, ontmoeting & netwerken.
- In de Transvaalbuurt gaan tieners, meiden & jongeren naar het Tugelahuis (Tugelaweg 59a) voor activiteiten op verschillende talentgebieden.

Kom gerust eens langs en ontdek wat er te doen is. #

www.dynamojongeren.nl

Vliegende start voor jouw kind?

De eerste jaren van een kind zijn ontzettend belangrijk. Juist tussen hun 2e en 4e levensjaar leren kinderen praten, samen spelen, nieuwe dingen ontdekken en steeds zelfstandiger worden. De ervaringen die zij in deze jaren opdoen, vormen een belangrijke basis voor later.

Op de voorschool ontdekt je kind nieuwe dingen, leert het samen spelen met andere kinderen en ontwikkelt het spelenderwijs belangrijke vaardigheden. Dat gebeurt in een veilige omgeving, samen met andere kinderen en begeleid door ervaren professionals die weten wat jonge kinderen nodig hebben om zich goed te ontwikkelen.

Heb je een kind tussen de 1 en 3 jaar oud? En wil je weten of de voorschool iets voor jouw kind is? Download de gratis gids van Dynamo voorscholen en ontdek rustig wat de voorschool is, hoe het werkt en waarom zoveel ouders hiervoor kiezen. #

www.dynamokind.nl/is-de-voorschool-iets-voor-jouw-kind

Er is meer mogelijk dan je denkt
Laat je gezicht zien

Je kunt ze weer tegenkomen in de stad: uitingen van de campagne *Laat je gezicht zien bij je buurtteam*. Geldzorgen kunnen iedereen overkomen. Stapelen jouw geldzorgen zich op? Weet je niet precies welke hulp nodig is? Of vind je de stap naar ondersteuning spannend? Kom naar het buurtteam bij jou in de buurt! We luisteren zonder oordeel en kunnen helpen om weer overzicht te krijgen. Soms is één gesprek al een eerste stap. #

www.buurtteamamsterdam.nl

Team OOST

Op zoek naar een kamer?

Tekst: Wies Luttkhuizen

Het nieuwe studiejaar is net begonnen en veel (nieuwe) studenten zijn op zoek naar een kamer. Zoals bekend liggen kamers – en zeker betaalbare kamers – in Amsterdam niet voor het oprapen. Hieronder een aantal tips/ideeën.

Schrijf je in!

De belangrijkste tip is inschrijven bij studentenwoning.mijndak.nl en ROOM.nl. Als je dat nu pas doet ben je echter eigenlijk al te laat. Inschrijven kan vanaf 16 jaar en het duurt minstens drie jaar voor je aan de beurt bent voor een kamer. Voor sommige complexen bestaat een voorrang-regeling voor studenten met een lange reistijd.

Anti-kraak

Anti-kraak is een vorm van tijdelijke woonruimte. Je tekent een gebruikerscontract (in plaats van een huurcontract) en je betaalt een gebruikersvergoeding (in plaats van huur). Omdat het niet om een huurcontract gaat is de huur(-prijs)bescherming niet van toepassing. Maar de vergoeding die je betaalt mag niet hoog zijn.

Kamers via sociale media

Veel particuliere kamers worden aangeboden via sociale media. Hier ligt het gevaar van oplichting op de loer. Klinkt het aanbod te goed om waar te zijn? Dat is het dan waarschijnlijk ook. Laat je niet onder druk zetten. Oplichters hebben vaak haast. Ze willen dat je snel tekent. Vraag voldoende tijd om het appartement en het contract goed te (laten) bestuderen.

Doe geen zaken met verhuurders die alleen een mailadres, een mobiel nummer of een facebookpagina geven voor contact. Vraag om bewijs van identiteit en zoek de persoon of het bedrijf op via internet. Je kan in het Kadaster tegen betaling van € 3,70 opzoeken wie de eigenaar is. Vraag eventueel om uitleg als de eigenaar en de verhuurder niet dezelfde zijn en vraag om een schriftelijke bevestiging dat de verhuurder

namens de eigenaar optreedt. Wees extra voorzichtig met het ongezien huren van een appartement. Vaak worden woningen illegaal onderverhuurd. Vraag of je op het adres kan inschrijven. Is het antwoord nee, dan is dat een signaal dat er iets mis is.

En let op, er bestaat geen vrije sector voor kamers! De prijs van een kamer moet vastgesteld worden volgens het puntensysteem (woningwaarderingssysteem). Zit de huurprijs hierboven, dan kun je een huurcommissiezaak starten.

Hospitaverhuur

Verder is er ook altijd nog de optie hospitaverhuur: een kamer bij een particulier in huis. Meestal deel je keuken, douche en toilet. Een verschil met een studentenhuis is dat er een proeftijd is van negen maanden. De verhuurder

kan in die negen maanden zonder opgaaf van reden de huur opzeggen, bijvoorbeeld als het niet klikt. De verhuurder heeft wel een opzegtermijn van drie maanden. Na negen maanden gelden de normale regels voor huurbescherming. Omdat je bij iemand inwoont is het belangrijk om afspraken te maken over zaken als het gebruik van de gemeenschappelijke ruimtes en voorzieningen. Vraag hiernaar bij de bezichtiging. #

Hulp nodig?

Heb je vragen of heb je hulp of advies nodig? Neem contact op met !WOON. Wij zijn bereikbaar via 020 523 01 50 of oost@wooninfo.nl, en hebben elke woensdag inlooppreekuur van 9 tot 12 uur aan de Tweede Boerhaavestraat 46-H.

Uw Amsterdamse makelaar met kennis van zaken en al meer dan 20 jaar een betrouwbare specialist in het hart van Oost-Watergraafsmeer!

ÚW BUURTMAKELAAR!

DE HEREN VAN SNOEK
MAKELAARDIJ

VBO MAKELAAR
020 46 30 100

deherenvansnoek.nl ▲ Linnaeuskade 6 ▲ 1098 BC Amsterdam

Vrijwilligers zijn gelukkiger én minder alleen

Vrijwilligerswerk is goed voor je, blijkt zelfs uit wetenschappelijk onderzoek. Het is zinvol en het gevoel ergens bij te horen en anderen te ontmoeten maakt je minder alleen.

Of je nu koffie schenkt, maatteje bent of helpt bij een sportvereniging: vrijwilligerswerk brengt mensen samen. Dus goed voor een ander én voor jezelf. Dat past mooi bij de Week tegen Eenzaamheid (24 t/m 30 september), waarin ontmoeting en verbinding centraal staan. Doe mee met:

- Buurtbakkie – koffiebezoekjes bij burens/Buurthulp Oost

- Verzorg de bingo in het Flevohuis/ZGAO
- Fietsen repareren met nieuwkomers/ Stichting Schept een Band
- Clubhuis Kindervreugd zoekt aanpakkers
- Maatteje bij Prisma, Markant of BurenNetwerk. #

Bekijk deze en andere klussen op de vrijwilligersvacaturebank van VCA: www.vca.nu. Wie weet vind je daar jouw manier om iets te betekenen én nieuwe mensen te ontmoeten. Weet je niet waar je moet beginnen? Maak een gratis afspraak met Mona, 06 383 263 17, m.dahir@vca.nu. Zij helpt je graag op weg.

UITVAARTCENTRUM ELDERS

persoonlijke uitvaartverzorging

kleinschalig rouwcentrum
tegenover De Nieuwe Ooster

dag en nacht

020 6252201

info@davidelders.nl

www.davidelders.nl

kruislaan 235 amsterdam

START als vrijwilliger in Oost

Spreekuren

Post Oost: di 9–17 uur, do 13–17 uur
Paviljoen C, Zeeburg: do 9–12 uur

Afspraak Maken?

Bel/app **Mona Dahir**, 06-38326317
m.dahir@vca.nu, www.VCA.nu

Vrijwilligers Centrale Amsterdam

Dwars door het recht

Het Juridisch Spreekuur van de Hogeschool van Amsterdam behandelt actualiteiten die met het recht te maken hebben.

Incassobrief ontvangen? Dit moet u weten

Tekst: Anne Fokker

Steeds meer mensen krijgen te maken met betalingsachterstanden. Soms gaat het om een vergeten rekening. Het kan gebeuren dat iemand dan een incassobrief ontvangt. Een brief van een incassobureau kan veel stress veroorzaken. Toch is het belangrijk om rustig te blijven en goed te controleren of de vordering wel klopt.

Een incassobureau probeert openstaande schulden namens een bedrijf te innen. Bijvoorbeeld wanneer een rekening van een webshop, telefoonabonnement of energieleverancier niet op tijd is betaald. Het incassobureau stuurt dan herinneringen of neemt contact op om betaling te vragen.

Verschil tussen incassobureau en deurwaarder

Veel mensen denken dat een incassobureau hetzelfde is als een deurwaarder, maar dat is niet zo. Een incassobureau probeert betaling te regelen zonder tussenkomst van de rechter. Zij mogen herinneringen sturen, bellen of betalingsafspraken maken, maar hebben geen bijzondere wettelijke bevoegdheden. Indien u de vordering betwist, moet het incassobureau eerst naar de rechter om een vonnis te verkrijgen. De rechter zal dan eerst uitvoerig naar de zaak kijken en bepalen of de vordering terecht is.

Een deurwaarder heeft verdergaande bevoegdheden dan een incassobureau. Een deurwaarder mag bijvoorbeeld officiële dagvaardingen bezorgen en, nadat een rechter daarvoor toestemming heeft gegeven, beslag leggen op loon, bankrekening of spullen. Een incassobureau kan dat niet.

Daarom is het belangrijk om goed te kijken van wie een brief afkomstig is. Een brief van een incassobureau betekent niet automatisch dat u verplicht bent om te betalen, er direct beslag wordt

gelegd of dat u meteen voor de rechter moet verschijnen.

Controleer altijd de brief

Wanneer u een incassobrief ontvangt, is het verstandig om eerst te controleren of de vordering klopt. Kijk bijvoorbeeld naar:

- Van welk bedrijf de rekening afkomstig is;
- Of u eerder herinneringen heeft ontvangen;
- Het bedrag dat wordt gevraagd;
- De extra incassokosten die worden gevraagd.

Soms ontvangen mensen een nepbrief of een onterechte vordering. Betaal daarom niet direct zonder de gegevens goed te controleren.

De WIK-brief

Voordat een incassobureau incassokosten mag rekenen, moet eerst een zogenoemde WIK-brief worden gestuurd. WIK staat voor Wet Incassokosten. In deze brief moet duidelijk staan op welke factuur de brief betrekking heeft, wat het openstaande bedrag is en dat de consument nog 14 dagen de tijd krijgt om zonder extra kosten te betalen. Deze termijn gaat in vanaf de dag nadat de brief is ontvangen.

Daarnaast moet in de brief staan dat er na deze 14 dagen incassokosten en mogelijk wettelijke rente in rekening worden gebracht wanneer betaling uitblijft. Ook moet de exacte hoogte van

de incassokosten en eventuele rente duidelijk worden vermeld.

Wanneer deze brief niet correct is verstuurd, mogen incassokosten niet in rekening worden gebracht. Veel mensen weten dit niet en betalen daardoor mogelijk te veel.

Wijziging per 1 oktober 2026

Een incassobureau moet sinds 2025 verplicht zijn ingeschreven in het Incassoregister. Controleer dit! Is dat namelijk niet zo, dan is het incassobureau niet alleen in overtreding, maar heeft dat per 1 oktober 2026 ook de volgende gevolgen:

- Er zijn GEEN incassokosten verschuldigd (ook niet bij een volgend incassobureau dat wel geregistreerd is);
- De rente loopt NIET door

Twijfelt u aan de juistheid van een incassobrief of voelt u zich onder druk gezet? Dan kan het verstandig zijn om juridisch advies in te winnen bij Het Juridisch Spreekuur (HJS).

Vraag op tijd om hulp

Vraag op tijd om hulp bij betalingsproblemen. Schulden kunnen namelijk snel oplopen door rente en incassokosten. Door op tijd contact op te nemen, kunnen er vaak betalingsregelingen worden afgesproken. Ook kunnen organisaties zoals Buurteam Amsterdam en de Kredietbank Nederland ondersteuning bieden bij het oplossen van schulden en financiële problemen. #

Waar(mee) kunnen wij u verder nog helpen?

Medewerkers van HJS staan voor u klaar om al uw vragen omtrent belasting, juridische en sociaal-maatschappelijke kwesties te beantwoorden. Als blijkt dat het niet mogelijk is om uw vraag te beantwoorden, dan verwijzen wij u door naar een van onze samenwerkingspartners.

Hoofddlocatie HJS

Wibautstraat 5^a (Muller Lulofshuis - 2e etage (02A08))
telefoon: 06 211 588 82
Bereikbaar: maandag t/m donderdag van 9.00-17.00 uur
e-mail: hjs@hva.nl
X: @hva-hjs
website: www.hva.nl/hjs

Buurtcampus Oost

HJS-sprekurtijden:
Sumatrastraat 314 (1095 HV)
T: 020-233 97 59
Inloopsprekuur: elke woensdag van 09.30-12.30 uur

Caravan of Love

Alle mensen zijn broeders en zusters. Dat is het uitgangspunt van de Caravan of Love die dit najaar door Amsterdam Oost trekt om plekken te bezoeken waar wordt gewerkt aan begrip voor elkaar en vrede.

Op het programma staan:

- zaterdag 12 september 14.00 uur **Parknest** (met muziek), Flevopark
- zaterdag 19 september 13.00 uur **Wandelen met Groendoener**, Gorontalostraat 31
- zondag 27 september 12.00 uur **Art of Living Scientology**, Wibautstraat 112
- donderdag 8 oktober 15.30 uur **Hangmensen**, Gerardus Majella, Lombokstraat 2
- zondag 11 oktober 18.00 uur **Maaltijd met Assaadaka**, Genieten, Oranje Vrijstaatsplein 2
- zondag 18 oktober 16.00 uur **Betondorp bloeit**, Brinkhuis, Landbouwstraat 63
- maandag 26 oktober 12.00 uur **Wolhuis/Queer Coffee**, De Archipel, Makassarplein

Opgeven is verplicht en kan op:
www.caravanofloveamsterdam.nl/expedities

Tuin voor Alle Zielen

Op zondag 1 november 2026 herdenken we de overledenen. Tussen 12.00 en 17.00 uur zijn nabestaanden van harte welkom op de begraafplaats.

Tuin voor Alle Zielen is een klein, groen en intiem herdenkingsmoment. Het is een geschenk van de gemeentelijke begraafplaatsen van Amsterdam. Alle vrijwilligers en medewerkers van de begraafplaatsen helpen mee tijdens een speciale middag voor mensen die recent iemand hebben verloren. Zij kunnen hun geliefde herdenken en een bloembol planten. Na de winter bloeit in de lente onze Tuin voor Alle Zielen. #

#Dwars

-igertjes

De gratis advertentierubriek van Dwars door de buurt.

Deze rubriek is bedoeld als service voor onze lezers. U kunt als particulier of stichting een gratis advertentie, oproep of mededeling plaatsen. Er worden geen commerciële boodschappen geplaatst. Uw informatie moet voor de deadline bij ons binnen zijn en mag hooguit uit 200 tekens bestaan. Zie het colofon elders in deze krant voor deadline en mailadres.

Spaans dorpshuis te huur Ons authentieke Spaanse huis in het dorpje Polop is 10 km van de kust en vlakbij bergen waar je heerlijk kunt wandelen over oude boerenpaden. Schappelijke huur. Bel Wim 06 461 522 81.

Bezorger gezocht
Een keer in de twee maanden #DWARS bezorgen tegen betaling?
Bel Albert Bronk 06 266 220 73.

Alzheimer Café, Kunst en Brein
Lieve Hoogland bespreekt op 8 oktober de werking van zingen op het brein. Zij noemt de partijen werkzaam op kunstgebied, en legt uit hoe u een aanvraag kunt doen. Grand Café Frankendael, Middenweg 116. Vanaf 19.30 inloop, programma van 20.00 uur tot 21.30 uur.

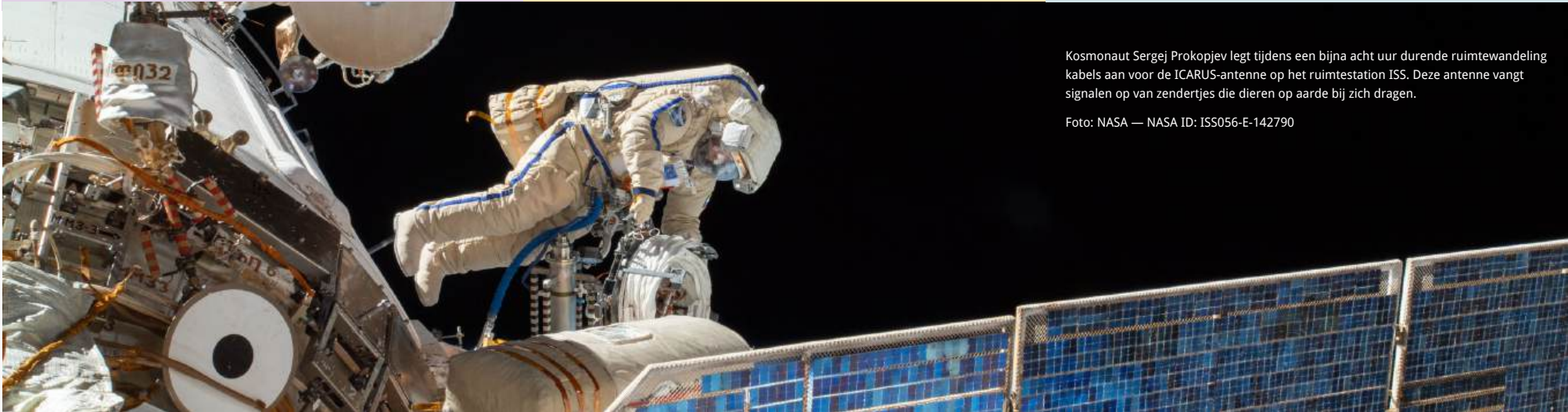
Oude nummers DWARS
Op zoek naar een artikel, maar oude kranten weg? www.dwars-door-amsterdam-oost.nl/index-dwars/

Taalcoach
Interesse in andere culturen? Doe een uur in de week vrijwilligerswerk als taalcoach voor anderstaligen. Kijk op: www.samenspraakkoost.nl

Een rugzakje voor een merel

Een satelliet luistert mee

Waar gaat iedereen heen?

Kosmonaut Sergej Prokopjev legt tijdens een bijna acht uur durende ruimtewandeling kabels aan voor de ICARUS-antenne op het ruimtestation ISS. Deze antenne vangt signalen op van zendertjes die dieren op aarde bij zich dragen.

Foto: NASA — NASA ID: ISS056-E-142790

Hoog boven de aarde draait een satelliet rond. Beneden vliegt een merel met een piepklein rugzakje door de tuin. Het vertelt waar hij is en hoe hij beweegt. Een beetje zoals een moeder die op haar telefoon kijkt waar haar kind uithangt.

Hoe kwam dat rugzakje daar? De merel werd voorzichtig gevangen en kreeg een zendertje van enkele grammen om. Elastische bandjes houden het onder zijn veren op zijn plaats. Het is zo licht dat hij gewoon kan vliegen, eten en voor katten vluchten. Zo werd hij aangesloten op het internet van de dieren.

Het zendertje legt vast waar een dier is en hoe het beweegt. Sommige zenders meten ook temperatuur, luchtdruk en versnelling. Zo kunnen onderzoekers soms zien of een vogel vliegt, rust of naar voedsel zoekt.

De gegevens blijven in het apparaatje tot er een satelliet voorbijkomt. Dan schiet een klein pakketje informatie omhoog. De satelliet stuurt het door naar onderzoekers op aarde. Eigenlijk is hij een postbode in de ruimte. De merel zegt natuurlijk niet: 'Ik zit in Albanië en het eten is hier prima.' Zijn digitale briefje meldt alleen: hier was ik, zo warm was het en zo wild bewoog ik.

Een ring om een vogelpoot vertelt pas iets als de vogel wordt teruggevonden. Een zender tekent zijn hele reis op de kaart. Zo ontdekten onderzoekers dat sommige grutto's zonder tussenstop van Chili naar Mexico vliegen. Dat is duizenden kilometers zonder hotel, broodje of schoon toilet.

Gezenderde koekoeken staken zelfs de Indische Oceaan over. De kaarten tonen ook waar dieren eten en rusten. Zo'n plek is hun wegrestaurant: snel iets eten, veren fatsoeneren en weer verder. Verdwijnt die rustplaats, dan wordt de hele reis een stuk moeilijker.

Dieren als voorspellers

Uitbarsting van de vulkaan Etna op Sicilië, 2002. Foto: NASA ID: 0203323

Waar is de vermiste ooievaar?

Ooievaar met zendertje op de rug. Foto: Carlos Delgado, Wikipedia

Duizenden dieren in één netwerk

Groene zeeschildpadden krijgen een zendertje. Foto: NASA ID: KSC-2010-1273

Vóór een aardbeving of vulkaanuitbarsting gedragen dieren zich soms vreemd. Voelen ze gevaar aankomen? Koeien, schapen en honden in Noord-Italië droegen bewegingsmeters.

Voor sommige aardbevingen werden ze opvallend onrustig. Ook geiten op de Etna bewogen anders voordat de vulkaan uitbarstte. Misschien voelen dieren trillingen of geluiden die wij missen. Toch is een zenuwachtige geit geen betrouwbare vulkaanmelder. Ze kan ook geschrokken zijn of een slecht humeur hebben. Er is dus meer onderzoek nodig voordat er naast het brandalarm een geit aan de muur komt.

Op de kaart reist een ooievaar iedere dag verder. Dan blijft zijn stip plotseling op één plek staan. Zit hij lekker in de zon? Is zijn zender afgevallen? Of is er iets gebeurd? Een computer waarschuwt onderzoekers als een dier niet meer beweegt. Soms gaat iemand ter plaatse kijken.

Onderzoek naar 171 witte ooievaars liet zien dat veel vogels in Europa omkwamen bij elektriciteitsleidingen. In Afrika was de jacht een belangrijke doodsoorzaak. Met die kennis kunnen gevaarlijke masten veiliger worden gemaakt en vogels beter worden beschermd. Sommige verblijfplaatsen blijven geheim. Ook stropers kunnen tenslotte internetten.

In Movebank, een wereldwijde databank voor onderzoek naar dieren, staan al reisgegevens van bijna 300.000 dieren: van vogels en vleermuizen tot schildpadden en antilopen. Samen vormen ze een levende kaart.

Onderzoekers zien waar dieren voedsel vinden, welke gebieden ze vermijden en hoe ze reageren op droogte, hitte of stormen. In mei 2026 ging Raven de ruimte in, de eerste eigen satelliet van het vernieuwde ICARUS-project. Uiteindelijk moeten zes ontvangers rond de aarde vliegen. Een schildpad kan nog geen vriendschapsverzoek naar een ooievaar sturen. Maar samen vertellen de dieren wel hoe het met onze planeet gaat.

